Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT — פרייז 20 גראָשען — היינט 8 זייטען.

נייער פאָלקסבלאַט

אינפּאַרטייאישע פּאָליטיש-געזעלשאַפטליכע טאָג-צייטונג

Nr. 87/1687	Łódź, Czwartek 11 kwietnia 1929 r.	זיבעטער יאָהרגאַנג	לאָדז, דאָנערשטאָג א ניסן תרפ"ט	Nr. 87/1687

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 24-71. | אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּיעטריקאָווער 21, טעל. 24-71

פּרעמיער באַרטעל ווענען דער לאַגע

ער האַלט, אַז מאַרשאַל פּילסודסקי איז נישט־קיין געגנער פון פּאַרלאַמענטאַריזם

וואַרשא, 10. (טעלעפאָניש פון אונזער סיים־קאָרעספּאָנדענט) אין די מאָרגענדיגע נומערן פון „גאַזעטאַ ווילענסקאַ", „עפּאָקאַ" און „איל. קור. צאָדז." וועט זיך באַווייזן אַן אַרטיקעל פון פּרעמיער באַרטעל וועגן דער איצטיגער פּאָליטישער לאַגע.

אין אַריינפיהר פון דעם אַרטיקעל ווייזט פּרעמיער באַרטעל אָן, אַז בעת ער איז אַריינגעטרעטען אין סיים האָט ער געהאַט די פולסטע סימפּאַטיע פאַר דער אינסטיטוציע, אין לויף פון דער אַרבייט האָט ער זיך איבערצייגט, אַז די פאָרטרעטער אין סיים בעציהען זיך לייכטזיניג צו זייערע אויפגאַבען. מ'בעמיהט זיך נישט צו געפינען דעם וועג פון רעאַלע פּראָדוקטיווע אַרבייט לטובת דעם לאַנד, נאָר מען פּרינגשעצט די, וואָס ווילען פּאַקטיש אַרבייטען.

ווייטער ווייזט דער פּרעמיער באַרטעל אָן, אַז אין סיים האָט ער בעמערקט אַזאַ ערשיינונג, אַז דער גרעסטער טייל רעפּוטאַטען זענען אינגאַנצען נישט בעהאַווענט אין די ענינים מיט וועלכע זיי דאַרפען זיך בעשעפטיגען אין סיים. זיי זאָגען זיך אַרויס וועגען אַנגעלעגענהייטען, וועלכע זענען זיי לחלוטין פרעמד. דעריבער ערקלערט פּרעמיער באַרטעל, אַז הגם ער איז נישט קיין געגנער פון דער פּאַרלאַמענטאַרישער אָרדנונג בעציהט ער זיך דאָך קריטיש צום סיים. ער איז אָבער נישט אַרויסגעטרעטען געגען סיים, ווייל ער האָט געוואַרט, עס זאָל קומען אימיצער, וואָס זאָל אָנווייזען אַ בעסער מלוכה־סיסטעם, ווי עס איז די היינטיגע סיים־הערשאַפט.

אין ווייטערן טייל פון אַרטיקעל שטעלט זיך פּרעמיער באַרטעל אָפּ אויף די לעצטע 3 יאָהר סיים־טעטיגקייט און געפינט נישט קיין איין פּאָזיטיווען מאָמענט אין דער דאָזיגער אַרבייט.

דאָס שטעלען דעם מיניסטער טשעכאָוויטש פאַר'ן טריבונאַל האַלט באַרטעל איז געווען נישט לאָגיש און האָט נישט אין זין געהאַט די טובה פון פּאַרלאַמענט. עס איז געווען אַ גאַנצע ריהע אַנדערע מיטלען, ווי אַזוי צו ערלעדיגען די פראַגע מיט די פּיזשעט־איבערשרייטונגען. מ'האָט געקענט אָננעהמען אַן אויסגעצייכנעטע פאַר דער גאַנצער רעגירונג, אָדער וואַרטען ביז די רעגירונג זאָלט אַריינטראָגען אַ פּראָיעקט וועגן צוגאָב־קרעדיטען, וועגען וועלכען באַרטעל האָט אַליין אָפּגעגעבען אַן ערקלערונג אין סיים. אַנשטאָט אָבער צוגעהן אויף אַ פּאַרלאַמענטאַרישען וועג האָט זיך דער סיים אויסגעקליבען אַזאַ נישט שכלדיגען וועג, ווי איבערגעבען דעם מיניסטער טשעכאָוויטש דעם טריבונאַל.

צום סוף פון זיין אַרטיקעל ווייזט נאָך פּרעמיער באַרטעל אָן, אַז דער סיים וואָלט געקענט דינען די אינטערעסען פון דער מלוכה, ווען ער וואָלט אויפגעהערט זיין אַ פּלאַפּעל־זאַל, נאָר אַן אינסטיטוציע, וואָס וויל מיטאַרבייטען מיט דער רעגירונג לטובת דעם לאַנד. די רעגירונג האָט פיל מאָל אויסגעשטרעקט די האַנט צום סיים. אָבער דער סיים האָט נישט געקענט געפינען אַזאַ קאָנצעפּציע, וועלכע זאָל פיהרען אויף דעם וועג פון געמיינזאַמע אַרבייט צווישען סיים און רעגירונג. פּרעמיער באַרטעל האַלט אויך, אַז מאַרשאַל פּילסודסקי איז נישט קיין געגנער פון פּאַרלאַמענטאַריזם אין נאָר די, וואָס פערשטעהן נישט. אָדער טייטשען פאַלש אויס די כוונות פון מאַרשאַל ווילען פון זאָהם מאַכען אַ געגנער פון פּאַרלאַמענטאַרישע אָרדנונג. מאַרשאַל פּילסודסקי וויל אָבער אַ ריכטיג פערשטאַנענעם פּאַרלאַמענטאַריזם.

ערב דער רעגירונגס־ענדערונג

פּרעמיער באַרטעל האָט אָפיציעל איבערגעגעבען זיין ביטע וועגען דימיסיע

וואַרשא, 10. (טעלעפאָניש פון אונזער סיים־קאָרעספּאָנדענט) די סיטואַציע אַרום רעגירונגס־קריזיס איז נאָך ווייטער נישט אויפגעקלערט. ס'גייען בלויז אַרום קלאַנגען און ווערסיעס וועלכע גיבען נישט קיין קאָנקרעט בילד פון די פּאַקטישע פּלענער אין די מאַסגעבענדע קרייזען.

היינט איז פאָרגעקומען אַ קאָנפערענץ צווישען מלוכה־פּרעזידענט מאָשטשיצקי און פּרעמיער באַרטעל. נאָך דער קאָנפערענץ האָבען זיך אין סיים פערשפּרייט קלאַנגען, אַז דער פּרעמיער באַרטעל האָט דעם מלוכה־פּרעזידענט אָפיציעל איבערגעגעבען אַ ביטע וועגען דימיסיע. די ביטע זאָל האָבען אָנגענומען געוואָרען.

אין די קלאַנגען ווערט ווייטער איבערגעגעבען, אַז דער מלוכה־פּרעזידענט זאָל שוין האָבען איבערגעגעבען דעם בילדונגס־מיניסטער שוויטאַלסקי די מיסיע צו שאַפען אַ קאַבינעט.

ווייטערדיגע קאָנפערענצען זאָלען נאָך פאָרקומען אין משך פון היינטיגען טאָג און פרייטאָג.

איינס ווייסט מען, אַז דער נייער קאַבינעט וועט שטעהן נאָהענט צו דער גרופּע „פּולקאָווניקעס".

מ'ווייסט נאָך נישט ווי אַזוי ס'וועלען בעזעצט ווערען די פּאָסטענס פון פינאַנץ־ און האַנדעלס־מיניסטעריום, מ'האַלט, אַז די טעקעס וועלען וואַהרשיינליך איבערגעגעבען ווערען דעם גען. גורעצקי און דעם לייטער פון פינאַנץ־מיניסטעריום סטאַזשינסקי, ס'האַנדעלט זיך אויך וועגען דער פּערזאָן פון וויצע־מאַרשאַלעק פון סענאַט בליווין, אַלס האַנדעלס־מיניסטער. דער לעצטער איז אָבער געגען דעם, אַז סטאַזשינסקי זאָל ווערען פינאַנץ־מיניסטער ווייל ער איז אַן אָנהענגער פון עטאַטיזם.

וואַרשא, 10. (א. וו.) היינט 6 אין אָוונער איז פּרעמיער באַרטעל געקומען אין שלאָס, וואו ער האָט אָפּגעהאַלטען אַ קאָנפערענץ מיט'ן מלוכה־פּרעזידענט וועגען דער בילדונג פון נייעם קאַבינעט. די ליסטע פון נייעם קאַבינעט זאָל פערעפענטליכט ווערען פרייטאָג, אָדער שבת, ווייל דאָס איז דער לעצטער טערמין, וועלכען ס'האָט פעסטגעשטעלט מאַרשאַל פּילסודסקי.

די ליסטע פון נייעם קאַבינעט זאָל זיך פאָרשטעלען אויף פאָלגענדען אופן: פּרעמיער שוויטאַלסקי, וועלכער זאָל אויך האָבען די טעקע פון בילדונגס־מיניסטעריום, אינערן־מיניסטעריום סקלאַדקאָווסקי, אויסערן־מיניסטעריום — זאַלעסקי, פינאַנץ — גענעראַל גורעצקי, אַרבייט — פּולק. ר"ר קאָלאָנטאַר־טרעזניצקי, באַהן — קיהן, פּאָסט — רעפ. פּאָלאַקעוויטש, אַגראַר־רעפאָרם — פשערפעלסקי, לאַנדווירטשאַפט רעפ. יוראַוסקי.

דאָס יודישע „קאָלאָ"

און דער אַרטיקעל פון מיניסטער מאַראַטשעווסקי

וואַרשא, 10 (טעלעפאָניש פון אונזער סיים־קאָרעספּאָנדענט) אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן אַרטיקעל פון מיניסטער מאַראַטשעווסקי א. נ. „די דריי מושקעטירען" אין וועלכען מינ. מאַראַטשעווסקי בעהאַנדעלט פאַלש די שטעלונג פון יודישען קאָלאָ אין ענין פון געוו. פינאַנץ־מיניסטער קוכאַרסקי, האָט דאָס יודישע קאָלע פערעפענטליכט אַ קאָמוניקאַט אין וועלכען ס'ווערט אויפגעוויזען, אַז די קאָלע האָט זיינער צייט בעשלאָסען צו שטימען פאַר'ן איבערגעבען דעם געוו. מיניסטער קוכאַרסקי אין געריכט און אויף דער 167־טער זיצונג פון סיים אין יאָהר 1924 האָבען פאַר דעם פאָרשלאַג געשטימט די דעפּוטאַטען פעדערבוש, פּראָסטיג, גרינבוים, האַרטגלאַס, אינזלער, לעווינזאָן, סטוטשינסקי, ראָזמאַרין, שיפּער, שוואַרץ, זילבערשיין און זאָמערשטיין. געגען האָט קיינער נישט געשטימט.

ס'בילדעט זיך א „צענטראַלעוו"

וואַרשאַ, 10. (טעלעפאָניש פון אונזער סיים קאָרעספּאָנדענט). אין משך פון היינטיגען טאָג זענען פאָרגעקומען זיצונגען פון די הויפּט־פערוואַלטונגען פון פּ. פּ. ס. און פון פויערים־פערבאַנד.

פרייטאָג זאָל פאָרקומען אַ זיצונג פון פּרעזידיום פון לינקען בלאָק און שבת פון פּרעזידיום פון „צענטראָלעוו" צוזאַמען מיט כ. ד. און פּיאַסט.

קאָנפיסקירט די „וויזוואָלעניע" און „גאַזעטאַ כלאָפּסקאַ"

וואַרשאַ, 10. (טעלעפאָניש פון אונזער סיים־קאָרעספּאָנדענט). היינט זענען קאָנפיסקירט געוואָרען: דער אָרגאַן פון „וויזוואָלעניע" אונטער דעם זעלבען נאָמען פאַר 4 אַרטיקלען און די „גאַזעטאַ כלאָפּסקאַ" אויך פאַר 4 אַרטיקלען.

א קאָנפערענץ וועגען אויס־לענדישע פּעסער

וואַרשאַ, 10. (טעלעפאָניש). ס'איז פאָרגעקומען אַ צווישען מיניסטעריאַלע קאָנפערענץ וועגען ביליגער מאַכען אויסלענדישע פּעסער.

ס'איז געווען אַ פאָרשלאַג וועגען ביליגער מאַכען די פּעסער ביז 125 זל. און איבערלאָזען די הנחה־פּעסער. אַ צווייטער פאָרשלאַג איז געווען איינצופיהרען איינהייטליכע אויסלענדישע פּעסער צו 100 זלאָטים. קיין בעשלוס איז נישט אָנגענומען געוואָרען.

א האַרמאַטען־קויל

האָט פערניכטעט א הויז

ווילנאַ, 10 (א. וו.) בעת איבונגען פון דער ליטווישער אַרטילעריע האָט איין האַרמאַטען־קויל געטראָפען אין אַ הויז, וועלכעס איז דערווייטערט פון דער גרעניץ מיט 200 מעטער. דאָס גאַנצע הויז איז פערניכטעט געוואָרען.

מודעה ואזהרה!

היות כי הי' מאתי הכשר על מאני שומן מן הפאבריק של איינהארן ופיין בעיר לאדז וכ׳ת נשאלתי מכמה מקומות אם יכולים לקנות שמנים ההם לצורך הפסח, לכן אודיע בזה, כי לא הכשרתי כלל את הפאבריק הנ"ל על חג הפסח הבעל ושומר נפשו ורייך מזה.

נאום מנחם מענדל אַלטער תרפ"ק פּאַביאַניץ

בעקאַנטמאַכונג

ווילט איהר האָבען אַן עונג יום־טוב מצות און עסען די בעסטע שמאַקהאַפטע דינע און דאָס בעסטע רייבעכץ, וואָס ווערט געבאַקען אונטער דער אויפזיכט פון היגע רבנים קאָנט איהר דאָס בעקומען אין דער בעוואוסטער בעקעריי פון

איזאַק יאַקובאָוויטש און איזאַק פּאָטאַיעווסקי

40 זגערזשער 40 — 18 בזשעזשינער 18

הורט־ און דעטייל־פערקויף.

דערמיט דריקען מיר אויס דעם טיפסטען בייליד אונזער ליבען פריינד ישראל דוד פּעפּער צוליב'ן טויט פון זיין געליבטער מוטער

נ. ע. צפורה

זייט געטרייסט!

פעלדמאַן און זילבערשטיין.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט־קראַנקה. בעהאַנדלונג פון מענער־שוואַכע.

אַנדזשעיאַ 5, טעל. 40-59

נעמט אָן פון 8–10 פריה און פון 5–9 אָוונד. בעזונדערער וואַרטע־זאַל פאַר פרויען.

לעכער

מאַשינאַוועס ווערען אָנגענומען צו ביליגע פרייזען

נ. נאַרדמאַן ציגעלנ. 29.

אַנ'עונג פּסח

ווילען האָבען אַלע, וועלכע וועלען קויפען נור די מצות

פון דער ערשטער לאָדזער כשר'ער מאַשין־מצות־בעקעריי

וועלכע ווערט אָנגעפיהרט פון די בעקאַנטע לאָדזער פאַכמענער א. פּ: „זלאַטאַ גוראַ"

ע. זעליגמאַן און קאָמפּ., אַל. קאָשטשושקי № 11

די מצות ווערען געבאַקען פון בעסטען סאָרט מעהל אונטער אַ שטרענגער היגיענישער און פאַכמענישער אויפזיכט, וועלכע זענען פון שטענדיג בעקאַנט דעם געעהרטען פּובליקום מיט זייער גוטען געשמאַק.

די בעקעריי געפינט זיך אונטער דער השגחה פון יאַנאָווער רב הרב וואַפנער דפּה.

יעדער קויפער קען בעזוכען די בעקעריי.

מיר בעזיצען אַ פערקויפס שטעל: פּיעטריקאָווער 108 אין געוועלב

גרויסע פערפלייצונג אין אוקראינע

די שטעט לוגאנסק און טיראספאל זענען פערפלייצט

ריגא, 10 (אטע). אין דרום אוקראינא זענען די טייכען ארויס פון די ברעגעס און פערגאסען בעדייטענדע שטחים. די פערפלייצונג האט אויך בעשעדיגט די קאנסטאנטינאווער פאבריקען און די מעטאל-פאבריק אויפן נאמען פון פרונזע היינטער ארטעמיאווסק.

די שטאט לוגאנסק איז פערגאסען געווארען, אויך די שטאט טיראספאל איז פערגאסען געווארען, מען מעלדעט וועגען מענשליכע קרבנות. ס'זענען דערטרונקען געווארען פיל בהמות.

אבסערוואטאריע פערצייכענט אנ'ערדציטערניש

שטוטגארט, 10 (אטע). מיטוואך אינדערפריה האט די אבסערוואטאריע אין האהענהיים פערצייכענט אנ'ערדציטערניש, וואס איז פארגעקומען זעהר נאהענט. ווי מען איז זיך משער איז די ערדציטערניש פארגעקומען אין אויבעראיטאליען. די ערדציטערניש האט געדויערט 10 מינוט.

א נייע פלאט-קאנפערענץ
וועט פארקומען אין חודש אויגוסט

ניו-יארק, 10 (אטע). דער פארזיצענדער פון דער פלאט-קאמיסיע בריטאן האט ערקלערט, אז אין חודש אויגוסט וועט פארקומען א נייע פלאט-קאנפערענץ.

יוד — עהרען-בירגער אין לאנדאן

לאנדאן, 10 (טעלעגראפיש דורך (יט"א) דער לאנדאנער יוד העברי דייוויס, 88 יאהר אלט, וועלכער איז 6 מאל געוועזן בירגערמייסטער פון א לאנדאנער קווארטאל, איז נאמינירט געווארען אלס עהרען-בירגער פון לאנדאן-סיטי.

קרבנות פון פערפלייצונג

לאנדאן 10 (אטע) די צאהל קרבנות פון דער פערפלייצונג אין טאסמאניע בעטרעפט 27 פערזאן. דער שאדען מאכט אויס 5 מיליאן דאלאר.

א פראפעסאר דערשיסט זיין גייסטיג-קראנקען זוהן
און בעגעהט אליין זעלבסטמארד

נירענבערג, 10 (אטע). דא איז פארגעקומען א שוידערליכע פאמיליען-טראגעדיע. א 67-יעהריגער פראפעסאר האט מיט א רעוואלווער דערשאסען זיין גייסטיג-קראנקען זוהן און דערנאך אליין בעגאנגען זעלבסטמארד.

קאמף געגען אנטיסעמיטיזם
טאכטער און איידעם פון א רוסישען מאלער בעקומען אנדערטהאלבען יאהר תפיסה. — אונערהערטע רעדע פון א געז. בעשולדיגער

מאסקווע. (י.ט.א.) אין קראסנאיארסק איז פארגעקומען דער משפט איבער דעם פארפאלק טשערנאמארצעוו, די טאכטער און איידעם פון דעם בעוואוסטען סיבירער מאלער קאראטאנאוו, וועלכע זענען בעשולדיגט געווארען אין אנטיסעמיטיזם. צום פראצעס איז אויך צוגעצויגען געווארען טשערנאמארצעוו'ס א ברודער. אלע דריי זענען בעשולדיגט געווארען, אז אין משך פון צוויי יאהר האבען זיי סיסטעמאטיש פערפאלגט די יודישע משפחה בערזאק, וואס האט געוואוינט אין שכנות מיט קאראטאנאוו'ן און זיין פאמיליע. קאראטאנאוו אליין איז נישט צוגעצויגען געווארען צו פעראנטווארטליכקייט, נישט קוקענדיג דערויף, וואס עס איז דערוויזען געווארען אז ער האט זיך רוהיג צוגעקוקט צו די אנטיסעמיטישע רדיפות און גארנישט געטון דאס אפצושטעלען. ווען בערזאק האט איהם געבעטען ער זאל אפהאלטען די טשערנאמארצעוו'ס פון זייערע ווילדע מעשים, האט קאראטאנאוו בלויז געשמייכעלט.

בעת די געריכטס-פערהאנדלונגען האבען זיך די טשערנאמארצעווס געהאלטען זעהר פרעך. קאראטאנאווס טאכטער האט געלייקענט, אז זי בערזאק'ס אנגערופען מיט פערשידענע אנטיסעמיטישע ווערטער, פערקעהרט זי האט מיט דעם שטאלצירט, „יא איך האב זיי גערופען זשידעס, שמוציגע זשידעס", האט זי ערקלערט מיט שטאלץ.

דאס געריכט האט פעראורטיילט דאס פארפאלק טשערנאמארצעוו צו אנדערהאלבען יאהר און טשערנאמארצעווס ברודער צו זעקס מאנאט תפיסה.

מאסקווע, (י. ט. א.) אנ'אויסערגעוועהנליכער פאל" פון אנטיסעמיטיזם איז פארגעקומען אין מאסקווער געריכט ביים פראצעס פון איינעם סמירנאוו וועלכער איז אנגעקלאגט געווארען פאר כוליגאנישען אנטיסעמיטיזם. סמירנאוו איז בעשולדיגט געווארען אין בעליידיגען און אפילו שלאגען זיין שכנה פיקאווסקאיא א יודישע פרוי, דערפאר וואס זי האט זיך אפגעזאגט איהם צו בארגען 50 קאפיקעס. א רייה עדות האבען אין געריכט ערקלערט, אז סמירנאוו איז אנ'אנטיסעמיט און אז ער האט די יודישע פרוי אנגערופען „זשידאווקא".

צום שלוס פון פראצעס האט זיך אויפגעשטעלט דער געזעלשאפטליכער בעשולדיגער סאיעוועץ און ערקלערט, אז ער זאגט זיך אפ פון דער בעשולדיגונג ווייל ער זעהט נישט, אז סמירנאוו זאל האבען בעגאנגען עפעס שרעקליכעס „אנצורופען עמיצען זשידובקא איז נישט קיין אנטיסעמיטיזם".

אין געריכט איז געווארען א טומעל. דער ריכטער האט ערקלערט, אז ער האלט סאיעוועצ'ס ווערטער פאר נישט דערלאזבאר ווייל דאס וואלט געהייסען א סאנקציאנירונג פון אנטיסעמיטיזם, געגען וואס די סאוויעט-מאכט פיהרט א קאמף.

נייע קאמפען אין מעקסיקא

לאנדאן, 10 (אטע). נישט קוקענדיג אויף די ידיעות פון דער מעקסיקאנישער רעגירונג, אז דער אויפשטאנד איז שוין דערשטיקט מעלדעט מען, אז דער גענעראל עסקאבאר, וועלכער האט זיך ערקלערט אלס פראוו'זארישער פרעזידענט פון מעקסיקא, זאמעלט צונויף נייע כחות, כדי זיך אקעגענצושטעלען דער רעגירונגס-מיליטער.

הכנסה פון קרן-היסוד

ירושלים, 10 (י.ט.א. טעלעפ.) די צענטראלע פון קרן-היסוד טיילט מיט, אז אין חודש פעברואר האט דער קרן-היסוד נעהאט הכנסה 37,158 פונט שטערלינג; אין חודש מערץ 47,700 פונט שטערלינג.

דארף-שרפות.

אין דארף ניעסלואוו, הינטער קאנין, האט געכטען ביינאכט פלוצים אויסגעבראכען א שרפה, וועלכע האט זיך בליץ-שנעל איבערגעטראגען פון איין ווירטשאפט אויף דער צווייטער. עס זענען זיך צונויפגעפאהרען פון אלע ארומיגע דערפער און שטעטליך די פייערלעשער-אפטיילונגען. די שרפה האט געדויערט א גאנצע נאכט. עס האבען אפגעברענט 19 „גאספאדעס". דער היזק בעטרעפט עטליכע הונדערט טויזענט זלאטיס און 19 פאמיליעס זענען געבליבען דאכלאז. עס האט זיי געגומען אין שוץ די קאנינער סטאראסטווע.

*

אין דערזעלבער צייט האט אויך אויסגעבראכען א שרפה אין גוט ביי ה' סאקאלניצקי הינטער קאלא. עס האט אפגעברענט א גרויסע סטאדאלע מיט א סך תבואה. דער היזק בעטרעפט א 40 טויזענט זלאטיס.

פראטעסט פון די האקענקרייצלער

דאנציג, 10 (י.ט.א. טעלעפ.) צוליב דעם, וואס דער דאנציגער סענאט האט פערבאטען אפצוהאלטען דעם האקענקרייצלער-קאנגרעס, האבען די האקענקרייצלער ענטוויקעלט א שטארקע פראטעסט-קאמפאניע געגען דאנציגער סענאט די פראטעסט-אקציע טראגט אנ'אנטיסעמיטישען כאראקטער.

מחמת ס'איז ענטשטאנען א מורא, אז די האקענקרייצלער וועלען דאך קומען קיין דאנציג און מאכען עפענטליכע ארויסטרעטונגען, איז פערבאטען געווארען אריינצולאזען פערזאנען פון דייטשלאנד, וועלכע זענען פערדעכטיג און געהערען צו די האקענקרייצלער.

300 מענשען אומגעקומען אין פלאמען
בעת א גרויסער שרפה אין שאנכיי

לאנדאן, 10 (ספ. טעל.) פון שאנכיי מעלדעט מען, אז אין דער פארשטאט פוטונג איז אויסגעבראכען א שרעקליכע שרפה, וועלכע האט פערניכטעט א גרויסע צאהל בנינים. די כינעזישע פייערלעשער האלטען, אז אין די פלאמען זענען אומגעקומען 300 מענשען.

אין דער רעטונגס-אקציע האט אנטיילגענומען דער גאנצער כינעזישער מיליטער גארניזאן.

א נייע הלואה פאר אויבערשלעזיע
וועלען געבען אמעריקאנער באנקירען

אשאוויץ, 10. (ספ. טעל.) א גרופע אמעריקאנער באנקירען האבען פארגעלעגט א נייע הלואה אויף אינוועסטיציעס אין דער הויך פון 30 מיליאן זלאטעס, די תלואה וועלען די אמעריקאנער באנקירע געבען אויף נעתר גינסטיגע בעדינגונגען.

Dr. DONCHIN

מאניושקי 1, טעלעפאן 9-97

ספעציאל-ארצט פאר אויגענקראנקהייטן

נעמט אן טעגליך פון 10–1 מיטאג און 4–7 נ.מ.

זונטאג פון 10 ביז 1 בייטאג.

Dr. med.

B. Robinzon

אינערליכע און סיגדער-קראנקהייטען

פעטריקאווער 10, טעל. 31-86

נעמט אן פון 8–9½ פריה און פון 8½–4½ נ.מ.

פסח-הילפס-אקציע
— פון פעראיין —
„נותן לחם"

אומזיסטע פראדוקטען-פערטיילונג פון „נותן לחם"

אומזיסטע פסח-קוך — ביי — „נותן לחם"

די צייט איז קורצן!

ד' אומזיסטע פסח-אקציע פון „נותן לחם"!

אויפרוף צו דער יודישער בעפעלקערונג!

ברידער יודען! נאך א קורצע צייט איז פערבליבען צום גרויסען און הייליגען פסח. עס איז שוין דעריבער די העכסטע צייט א טראכט צו טון, פון וואו וועלען דען אונזערע פעראָרימטע בכבוד'ע קריזיס-געליטענע ברידער נעמען אויף א כזית מצה.

אין א צייט, ווען דער בלוטיגער אונ'ברחמנות'דיגער שונא, דער הונגער און נויט, האט זיך שוין ליידער אריינגעריסען אין די שענסטע בכבוד'ע הייזער און דער גרויזאמער קריזיס שלינגט איין טאג-טעגליך טויזענדער קרבנות ר"ל.

נישט קאנענדיג צוזעהן דאס אלץ, האט די יונגע געזעלשאפט „נותן להם" אונטערגענומען **א גרויסע פסח-אקציע**. דער זעלבער „נותן לחם", וואס איז שוין גענוג בעליבט געווארען ביי דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג און האט זיך קונה-שם געווען מיט איהר טעטיגקייט אלס די איינציגע אינסטיטוציע אין דעם גרויסען יודישען לאדז, וואס האט געעפענט א טעגליכע קוך און פערטיילט טאג טעגליך הונדערטער מיטאגען, גיט ארויס יעדען טאג מיטאגען א היים פאר בכבוד'ע. אין דער צייט פון די גרויזאמע פרעסט, הונגער און נויט האט „נותן לחם" פערטיילט דריי מאל טעגליך עסען צו דער זאט, אריינקומענדיג א הונגעריגער און אוועקגעהענדיג א זאטער.

מיר ווענדען זיך דעריבער יעצט צו דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג מיט א הייסער בקשה:

געדענקט, אז טויזענדער פערשוואכטע און האלב גוסס'דיגע נפשות רופען צו אייך נאך הילף און אין אייערע הענד ליגט עס, צי זאלען אונזערע ברידער ח"ו אויסגעהן פאר הונגער און נויט אין דער צייט פון אונזער שעהנעם יום-טוב פסח!

געדענקט, אז טויזענדער קינדער שטרעקען אויס זייערע הענדלעך נאך עפעס עסען און זייערע עלטערן קאנען זיי ליידער נישט העלפען מעה־ ווי מיט א קרעכץ! צי קאנען מיר אט דאס צוזעהען?

געדענקט, אז זעלבסטמארדען ר"ל צוליב הונגער און נויט זענען שוין ליידער געווארען א טעגליכע ערשיינונג! פערשפעטיגט נישט מיט אייער הילף, ווען דאס הויז וועט ח"ו שוין זיין צופאלען!

געדענקט, אז טויזענדער יאמערליכע הארצרייסענדע ביטעס אויף שטיצע געפינען זיך שוין אין „נותן לחם"!

געדענקט, אז די אלע פעראָרימטע, בכבוד'ע, געפאלענע און קריזיס-געליטענע ווארטען אויף אייער הילף, און נור מיט אייער מיטהילף וועלען מיר, אי"ה, האפענטליך די גרויסע און הייליגע אויפגאבע אדורכפיהרען מיט דעם גרעסטען ערפאלג!

מיר גלויבען און האפען, אז איהר וועט ערפילען אייער מענשליכען און ברידערליכען חוב לגבי אייערע געפאלענע ברידער! איהר וועט אקעגענקומען אונזערע דעלעגאטען זאמלער „בסבר פנים יפות" מיט אייער שפענדע כמחז"ל: „כל המקים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא"!

די פערוואלטונג

„נותן לחם" לאדז, וואלבארסקא 29

„נייער פאלקסבלאט“

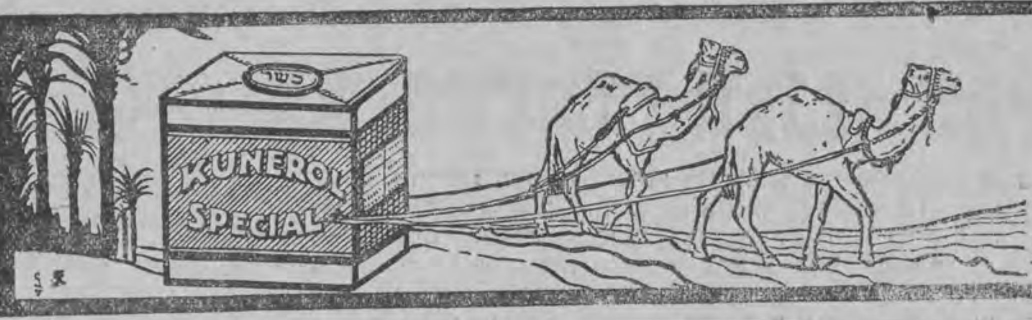

KUNEROL

גאַראַנטירט־ריינע שפּייזע־פעטס פון קאָקאָס־נים ווערט
אויסגעאַרבייט אונטער דער שטרענגער ריטועלער השגחה פון הי׳
טשעבירקס־ראַבינער ש. עהרענפעלד פון מאַטערסבורג, וואָס עס
ווערט אויך בעשטעטיגט דורך הרב אברהם צבי פּערלמוטער.
וואַרשע. „קונעראָל“ ווערט דעריבער בעזונדערס גערן געברויכט
ביים צוגרייטען פסח־שפּייזען אפילו דורך מהדריי מן המהדרין.

די סאַטירע

דער אַרטיקעל פון מאַרשאַל פּילסודסקי מאַכט דעם איינדרוק, ווי ער וואָלט געשריבען געוואָרען נישט מיט אַ פּען, נאָר מיט אַ שווערד. די שטריכען זיינען טיפע, בלוטיגע, און ס׳שפּריצט פון זיי בלוט, ווי זיי וואָלטען געווען איינגעשניטען אין גוף פון אַ גאַנצען פאָלק.

ס׳איז אַ בלוטיגע סאַטירע, געשריבען דורך איינעם, וואָס שטעהט מחוץ פונ׳ם גאַנצען אַרום, פּונקט ווי דער פּוילישער מאַרשאַל וואָלט געפונען דעם אַרכימעד־אָנשפּאַר, אומצוואַרפען ביז׳ן יסוד זיי די קאָנזענטציאָנעלע עטיק, סיי די בעגריפען פון פּאָליטיק, פון דעמאָקראַטיע און בכלל פונ׳ם גאַנצען איצטיגען צוזאַמענלעבען. שוין דער נאַטור־ראַליסטישער כסיל, די נישט צענזורעלע מעטאַפאָרן, וואָס געפינען זייער גלייכען נאָר אין דער ביבעל, זענען אומגעוועהנליך אפילו פאַר׳ן כאַראַקטעריסטישען לשון פון אונזער מאַרשאַל, נאָר נאָך ביסיגער, ביז וועהטאָג, איז בכלל דער אופן פון קאַראַקטירען אונזער פּאַרלאַמענטאַרישע רעפּרעזענטאַנץ. נאָך קיינמאָל איז נישט אַזוי שטאַרק בולט געווען די פּעדאַגאָגישע טענדענץ פונ׳ם מאַרשאַל, ווי איצט, די היינטיגע פּעדאַגאָגיק פאָדערט אפילו עפפליכקייט לגבי די תלמידים. אָבער אויב זיי, די תלמידים, ווייזען זיך אַרויס שוין צופיל אומפעהיג און אומפאָלגזאַם, דערצו נאָך מיט שטיפערישע טעיות, צו דאַקוטשען דעם רבי׳ן; דעמאָלט טרעפט, אַז דער פּעדאַגאָג נעהמט אָן שאַרפערע מיטלען און דעמאָלט קען מען פון איהם הערען אַזעלכע שאַרפע דבורים.

ס׳איז קלאָר, אַז דאָס איז די איינציגע פּוינטע פון מאַרשאַל פּילסודסקי אינ׳ם לעצטען אַרטיקעל, וועלכער איז בלויז אַ ריגעלע, אפשר אַ גרעבערער און קענטיגערער, אין דער גאַנצער קיים פון זיינע מעשים בנוגע דעם סיים.

אַז די דעמאָקראַטיע אין פּוילען, ווי אין אַ סך אַנדערע לענדער, איז פּערדאָרבען, זענען שוין אַלע מסכים. אָבער צי מיט אַזעלכע מיטלען וועט זיך איינגעבען, צו פּערבעסערען איהר, איז אַ גרויסער ספק.

וואָרום סוף־כל־סוף זענען דאָך די רעפּוטאַטען נישט קיין תלמידים, ז׳ער אויפגאַבע איז דאָך צו שאַפען געזעצען לויט זייער געוויסען, ווי אַזוי־נע קען אַ געוויסען זיין שטפּעריש אונטערן קאַנ־טשיק פון אַ רבי׳ן?

אַז דער געוויסען ביי אַ גרויסען טייל פון דער פּוילישער בעפעלקערונג איז נישט אין פּולער אָרדענונג. קען מען זעהן טאַקע פון זייער בעציהונג צום מאַרשאַל. זיי האָבען איהם ליב, ווייל זיי זעהען איהם בראש פון דער רעגירונג, און פונקט דערפאַר האָבען זיי, בעת זיי וואַהלען פאַר איהם נישט בעשטימט, נישט געגעבען איהם די מעגליכקייט צו האַלטען אין האַנד דעם רודער פון דער ממשלה. און איצט ווידער זענען זיי מיט אַ טייל פון זיינע מעשים נישט צופרידען, און דאָך האָבען זיי איהם נישט געגעבען קיין אומצופרידענהייט. צוהאַנדלי־טער פאַקטען פון גרעסטען פערנעהם בעווייזען, אַז אפילו די גרעסטע געגנער פונ׳ם מאַרשאַל פּילסודסקי ווילען, אַז ער זאָל הערשען, און אַליין שטעלען זיי איהם די שווערסטע מניעות.

ווען אַזוינס ווערט געטון אין קליינעם מאַס־שטאַב, איז עס קאָמיש און לעכערליך. אין מלוכה־מאַסשטאַב אָבער קען עס ברענגען צו בלוטיגע טראַגעדיעס. אז דער מאַרשאַל פּילסודסקי האָט אָט די קאָמישע סתירה בענומען פאַר אַ טעמע צו זיין בלוטיגער... סאַטירע, וועלכע האָט געדאַרפט דינען ווי אַ לעקציע פאַר ווידערשפעניגע תלמידים.

וואוהין קען מען שוין זעהן ווייטער אין דער בלוטיגער ריכטונג? נאָך האָט נישט אָפּגעקלונגען אינגאַנצען דער עכאָ פון פּילסודסקי׳ס בעקאַנטער רעדע אין סענאַט, ווי ס׳האָט שוין אויסגעקלונגען אָט די סאַטירע. ווייטערדיגע „לעקציעס“ וועלען מסתם נישט ברענגען קיין בעסערע רעזולטאַטען, ווי די ביז איצטיגע.

אַ געוועהנליכער לעהרער, ווען ער זעהט, אַז זיינע ווערטער פועל׳ן נישט, און מיט מעשים וויל ער זיך נישט בענוצען, איז ער געצוואונגען, צו פּערלאָזען די קאַטעדרע און אָפּרוקען זיך אָן אַ זייט. פּילסודסקי האָט שוין אָט די טאַקטיק בע־פּרובט אין ערשטען סיים, און ווי ס׳זעהט אויס, וויל ער איצט, צו איהר זיך נישט אומקעהרען, דער צווייטער צד איז אָבער אויך פּער׳עקשנ׳ט.

וואָס־זשע זעט זיין ווייטער?

צי וועלען מיר איבערגעהן אין אַ כראָנישען צושטאַנד פון פּאַרלאַמענטאַרישע סאַטירעס?

מילא, מיר וואָלטען זיך אפשר צו אַזאַ צושטאַנד אויך צוגעוואוינט. אָבער די אויסערגעוועהנליכע וועלט, רוכט זיך, וועט עס נישט קענען פּערדייען.

ד. נ. ל.

דער סוף פון „פריילין דאָקטאָר“

די מערקווירדיגע געשטאַלט פון דער גרעסטער שפּיאָנקע אין וועלט־קריג

דאָס טויער פון משוגעים־הויז אין בערלין האָט זיך די טעג פערמאַכט נאָכ׳ן אַריינגעהן פון אַ גע־וויסער פרוי, וועגען וועלכער ס׳האָט קיינער נישט געקענט זאָגען בעשטימט, ווער זי איז. די קראַנקע שווייגט איינגעשפּאַרט און וויל גאָרנישט זאָגען, איהר איצטיגע סביבה ווייסט גאָרנישט דערפון, אַז די דאָזיגע געהיימנישפולע פרוי איז בעת דער גאַנצער מלחמה־צייט געווען די איינציגליכע פיה־רערין פון דער דייטשער שפּיאָנאַזש־רינגט.

איהר הויפּט־קוואַרטיר בעת דער מלחמה האָט די העלדין געהאַט אין בערלין. איהר אויפגאַבע איז געווען צו אונטערהאַנדלען מיט די בעריהמטע וועלט־שפּיאָנען וועגען „אַרבייט“ און די דאָזיגע שפּיאָנען צו קאָנטראָלירען. אָט די דאָזיגע פרוי, וועלכע איז געווען נישט נאָר העכסט־געבילדעט, אויך וואונדער־שעהן, האָט געהאַט איהר וואוינ־אָרט אויף קעניג־רעצער־שטראַסע. צו איהר פלעג־גען קומען דיפּלאָמאַטען און אָפיצירען פון די העכס־טע ראַנגען און פאַר איהר האָבען אַלע געהאַט גרויס רעספּעקט.

וועגען איהר עקזיסטענץ און אַרבייט האָבען געוואוסט אַלע אייראָפּעאישע מלוכות, וועלכע זענען געשטאַנען מיט דייטשלאַנד אין קריג. אָבער ווייל קיינער האָט זיך מיט אָט דער דאַמע נישט גע־טראָפען אויף־אויג־אויג, האָט קיינער נישט געוואוסט ווי־אַזוי זי זעהט אויס. איהר פּערזאָן איז זיך גע־וואָרען אַרומגעהילט מיט אַ שלייער פון געהיימני־שען.

אין פראַנקרייך און אין דער שווייץ האָט מען זי גערופען „פריילין דאָקטאָר“. אין ענגלאַנד האָט זי געהייסען „מיס קאַפּיטאַן היינריכסען“.

אין די קרייזען פון די אינטערנאַציאָנאַלע שפּיאָנען־אָרגאַניזאַציעס האָט מען וועגען איהר דער־צעהלט, אַז זי שטאַמט פון אַן׳אַלטער בערלינער פאַמיליע, האָט זיך בעשעפטיגט מיט קויפען און פערקויפען קונסט־אַנטיקען.

צוליב אַ צופאַל האָט אָט די דאַמע שוין פון גאַנץ יונג אָן זיך אָנגעהויבען בעשעפטיגען מיט שפּיאָנאַזש. זעהר שנעל האָט זי געוואונען דעם צו־טרוי פון איהרע אינסטרוקציע־געבערס און איז אַרומגעפאָהרען מיט שליחות׳ן אין אַלע אייראָפּעאישע הויפּט־שטעט, כדי צו קאָנטראָלירען די שפּיאָנען בייי דער אַרבייט, ווייל אָפטמאָל האָבען די שפּיאָנען געפיהרט אַ „דאָפּעלטען שפּיל“.

אין פּאַריז האָט „פריילין דאָקטאָר“ בעוויזען צוצוציהען אַלס איהרען אַ שפּיאָן אַ געוויסען גריך קאָנסטאַנטין קוראָיאַניס, וועלכער האָט פאַר זיין אַרבייט בעקומען 10 טויזענד פראַנק אַ חודש. אין יאָהר 1916 איז אָבער קאָנסטאַנטין פּלוצלינג אַרעס־טירט געוואָרען. בעת דער אויספאָרשונג און אויפ׳ן פּראָצעס פון שטאַנד־געריכט האָט דער גריך פער־ביסען געשוויגען. ער האָט בשום אופן נישט געוואָלט אויסגעבען ווער ס׳זענען געווען זיינע אינסטרוקציע־געבער און פאַר וועמען ער פלעגט אַרבייטען. ערשט אין דער לעצטער נאַכט פאַר דער טויט־עקזעקו־ציע האָט דער פער׳משפּט׳ער שפּיאָן געזאָגט צום אָפיציר, וועלכער האָט זיך געפינען אין זיין קאַמער:

— צום טויט האָט מיך געטריבען אַ פרוי. אפשר קען אייך אָט די ערקלערונג צונוץ קומען. מעהר האָט דער גריך נישט גערעדט. ערשט ווען ס׳האָבען זיך געהערט די טריט פון דער מיליטער־אָפּטיילונג, וואָס איז געווען בעשטימט צו דער־שיסען דעם פּעראורטיילטען, האָט דער שפּיאָן ווי־דער אַרויסגעשטאַמעלט:

— יאָ, דאָס איז געווען אַן׳אויסערגעוועהנליך שעהנע פרוי. זעהר קלוג און בעזונדערס ענערגיש. זי האָט געקענט אויסאיבען איהר איינפלוס אויף יעדען איינעם, און אויך איך האָב זיך נישט גע־קענט אָפּזאָגען פון איהרע פאָרשלאָגען. אָט די פּראַכטפולע פרוי האָט געקענט צו זיך צוציהען אפילו די העכסטע מיליטער־פיהרער און ערווע־קען צו זיך צוטרוי. און דער עיקר — זי פלעגט נישט אַרבייטען צוליב׳ן חשק צו געלד, נאָר ביי איהר איז די שפּיאָנאַזש־אַרבייט אַ ליידענשאַפט. איך ווינש אייך, ה׳ קאַפּיטאַן, קיינמאָל נישט צו האָבען צו טון מיט אַזאַ סאָרט פרוי.

דער גריך איז דערשאָסען געוואָרען.

דער דערשאָסענער איז אַוועק אין קבר און אָבער אויך דאָ האָט געשטעקט די האַנד פון דער „פריילין דאָקטאָר“.

קאָנסטאַנטין קוראָיאַניס האָט זיך אַמאָל בע־קענט מיט אַ שעהנער קאַבאַרעט־טענצערין און זיך אין איהר שטאַרק פערליבט. ער האָט איהר אָבער נישט דערצעהלט מיט וואָס ער בעשעפטיגט זיך. „פריילין דאָקטאָר“ איז אָבער פון קוראָיאַניס׳עס באַלד געוואויר געוואָרען און זי האָט פון איהם פערלאַנגט, ער זאָל בענוצען זיין געליבטע צו שפּיאָ־נאַזש־אַרבייט, מחמת אַלס טענצערין קען זי קומען אין קאָנטאַקט מיט מיליטער־פּערזאָנען.

קוריאַנאַיס האָט לכתחילה נישט געוואָלט. אָ־בער אונטערן דרוק פון „פריילין דאָקטאָר׳ס“ פער־לאַנגען האָט ער זיין טענצערין אַנפערטרויט דעם סוד, די טענצערין איז פון דעם אַזוי איבערראַשט געוואָרען, אַז זי האָט איהר געליבטען געמסר׳ט פאַר דער פּאָליציי.

איינמאָל האָט „פריילין דאָקטאָר“ דורכגע־פיהרט אַזאַ שטיקעל אַרבייט. זי האָט אַרויסגעגעבען אַ בעפעהל איינעם פון איהרע שפּיאָנען אַרויסצופאָה־רען אין איינעם פון די דרום־לענדער און אין משך פון איין וואָך מיטטיילען זענען אַלע פּאָרטי־פיקאַציע־אַרבייטען, וואָס זערען אין יענעם לאַנד אַדורכגעפיהרט.

דער שפּיאָן האָט אין אַ שיפרירטער דעפּעשע מיטגעטיילט, אַז אַ וואָך איז צו זעניג, ער מוז האָ־בען עטליכע וואָכען צייט. אין 24 שעה אַרום איז שוין אָבער אין דעם לאַנד געווען „פריילין דאָקטאָר“, זי האָט תיכף אָרגאַניזירט אַ לעגאַל אַנאָנסען־ביו־ראָ, אַרומגעפאָהרען נאָך אַנאָנסען און געהאַט אין משך פון עטליכע טעג אַלע נויטיגע ידיעות און פּלאַנען.

בעת דער מלחמה האָט „פריילין דאָקטאָר“ זיך אַדורכגעקריגען דורך אַלע גרעניץ־ליניעס. בעת איינעם פון איהרע אַריבערשרייטונגען איבער דער שווייצאַריש־פראַנצויזישער גרעניץ האָט מען גע־פינען ליגען טויט 3 שווייצאַרישע גרעניץ־זעלנער. קיינער האָט נישט געוואוסט, ווער ס׳האָט זיי דער־שאָסען. ערשט שפּעטער האָט מען געפונען אַ קליין צעטעלע מיט אַן׳אויפשריפט: „מאַרמואַזעל דאָק־טאָר“. אַלץ איז שוין געווען קלאָר.

נישט צום דערציאָען און צו כאַפּען איז גע־ווען „פריילין דאָקטאָר“ אין איהר שפּיאָנאַזש־אַר־בייט. זי איז שטאַרק געפאַלען ביי זיך זייט דעמאָלט, ווען איינער פון איהרע פאַך־קאָלעגען האָט די איי־בערגעשטיגען מיט אַ „שטיקעל אַרבייט“: דער דאָ־זיגער שפּיאָן האָט נעמליך זיך פערנרימירט אַלס אַ בעקאַנטען האָלענדישען זשורנאַליסט און געהאַט אַן׳אינטערוויאו מיט׳ן שפּעטערדיגען פראַנצויזישען פּרעמיער העריאָ און מיט׳ן בירגערמייסטער פון ליאָן.

אין די לעצטע יאָהרען האָט אָט די וועלט־שפּיאָנין אָנגעהויבען בענוצען קאָקאַין, מאָרפיום און אָפּיום.

איצט געפינט זי זיך שוין וואַרשיינליך אויף איי־ביג אין אַ משוגעים־הויז, אָט אַזוי האָט געענדיגט אַ דאַמע, וועלכע האָט מיט איהר אַרבייט זעהר אָפט רעצידירט וועגען וויכטיגע וועלט־געשעהענישען.

פון לעבען אין סאָוועטען־רוסלאַנד

די שוידערליכע איינצעלהייטען

ווי אַזוי טראָפימאָוו האָט ערמאָרדעט באָלשעמעניקאָוו׳ן

דעם 14־טען פעברואַר האָט דער 18־יעהרי־גער טראָפימאָוו, אַ לערן־יונגעל פון דער פאַבריק „מעטאַליסט“ אין דער שטאָט פּסקאָוו, וועלכער איז אַ מיטגליד פון אַ קאָמוניסטישען יוגענד־פערבאַנד אויף אַ שרעקליכען אופן דערמאָרדעט זיין יודישען חבר, אויך אַ קאָמוניסט ,מיט׳ן נאָמען באָלשע־מעניקאָוו.

טראָפימאָוו איז אַ געוועזענער היימלאָזער. ער האָט זיך ערצויגען אין אַ קינדער־היים, איז אַריינ־געטראָטען אין קאָמוניסטישען יוגענד־פערבאַנד און מיט דער הילף פון דער קאָמוניסטישער אָרגאַניזאַציע איז ער אָנגעקומען אויף דער פאַבריק „מעטאַליסט“. גלייך ווי ער איז נאָר אָנגעקומען אַהין, האָט ער זיך גענומען טשעפּען צו דעם יודישען „קאָמסאָמאָלעץ“ (מיטגליד פון קאָמוניסטישען יוגענד־פערבאַנד), באָלשעמעניקאָוו, וועלכער האָט געהאַט אַן׳איינפלוס אויף די איבריגע „קאָמסאָמאָלצעס“. טראָפימאָוו פלעגט איהם כסדר בעליידיגען. און אַ ראַנק טראָ־פימאָוו׳ן האָט זיך דער אַנטיסעמיטיזם פערשפּרייט אין דער גאַנצער קאָמונע פון פאַבריק.

טראָפימאָוו האָט זיך נישט בעגנוגט בלויז מיט זידלען באָלשעמעניקאָוו׳ן און רופען איהם „זשיד“. ער פלעגט איהם אויך שלאָגען און מאָהנען ביי איהם געלד. באָלשעמעניקאָוו האָט שוין ווייטער נישט געקענט אויסהאַלטען און צוזאַמען מיט אַ גרופּע חברים זיינע האָט ער אָנגעגעבען אַ קלאַגע אויף טראָפימאָוו׳ן אין דער קאָמוניסטישער אָרגאַ־ניזאַציע.

דעם 14־טען פעברואַר, 11 אַ זייגער אין אָוונט ווען אַלע מיטגלידער פון דער קאָמונע האָבען זיך שוין געלעגט שלאָפען, איז טראָפימאָוו צוגעגאַנגען צו באָלשעמעניקאָו׳ס בעטעל און האָט ווידער אָנ־געפאַנגען אויסדריקען זיך איבער איהם. אין אַ פּאָר מינוט אַרום איז ער אַרויס אין קאָרידאָר. דער נאָך איז ער צוריקגעקומען מיט אַ האַק אין האַנד און האָט אָנגעפאַנגען צו פאָכען מיט דער האַק אי־בער באָלשעמעניקאָו׳ס געלעגער.

— איך וועל דיך ערמאָרדען, האָט ער לאַכענ־דיג געזאָגט.

באָלשעמעניקאָוו ,וועלכער האָט קיין זאַך נישט פּערדעכטיגט, האָט זיך געבעטען אַז ער זאָל איהם צורוה לאָזען און ער האָט זיך איבערגעדעקט מיט דער קאָלדרע. אין דעם מאָמענט האָט טראָפימאָוו איהם אַראָפּגעלאָזט צוויי מאָל מיט׳ן האַק איבער׳ן קאָפּ. ער האָט אַוועקגעוואָרפען די האַק און האָט זיך אַוועקגעזעצט ביים טיש. בעמערקענדיג אָבער, אַז באָלשעמעניקאָוו ווייזט נאָך אַרויס סמנים פון לעבען האָט ער אויפגעהויבען די האַק און האָט איהם אַ דריטען מאָל געגעבען איבער׳ן קאָפּ. די חברים זיינע פון דער קאָמונע האָט טראָפימאָוו אָנגעזאָגט שטרענג, אַז זיי זאָלען שווייגען. דערנאָך האָט ער רוהיג אויסגעלאָשען די ליכט און איז אַרויס פון צימער. די חברים האָבען גלייך געמעלדעט וועגען דעם אין דער מיליץ (פּאָליציי).

די ערשטע ווערטער טראָפימאָווס ביים פערהער זענען געווען:

— איך האָב איהם ערמאָרדעט דערפאַר, וואָס ער איז אַ זשיד און איך בין אַ רוס. איך האָס די זשידעס!...

דעם 16־טען פעברואַר זענען אַרעסטירט גע־וואָרען די קאָמסאָמאָלצעס־אַנטיסעמיטען קוניצין און זורין, וועלכע האָבען צוזאַמען מיט טראָפימאָוו׳ן אויז־דעקעוועט זיך איבער דעם ערמאָרדעטען קאָמסאָ־מאָלעץ באָלשעמעניקאָוו. ערשט איצט האָט די ביוראָ פון דער קאָמוניסטישער אָרגאַניזאַציע פון דער פאַ־בריק בעשלאָסען אויסצושליסען פון איהרע רייהען דעם מערדער טראָפימאָוו׳ן.

עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז צוויי מאָל זענען אָנגעקומען קלאַגען וועגען די אַנטיסעמיטישע שטי־מונגען, וואָס הערשען אין דער קאָמונע, אָבער די קלאַגעס זענען נישט אונטערזוכט געוואָרען.

דעם 17־טען פעברואַר איז פאָרגעקומען די לויה פון דעם ערמאָרדעטען חבר באָלשעמעניקאָוו. די לויה האָט זיך פערוואַנדעלט אין אַ דעמאָנסטראַ־ציע פון די אַרבייטענדע געגען אַנטיסעמיטיזם. פיל אָרגאַניזאַציעס האָבען אַרויפגעלעגט בלומען־קראַנ־צען אויפ׳ן קבר פון דעם ערמאָרדעטען.

מען נעמט אַ ווייב אויפ׳ן סעזאָן

ווי עס דערצעהלט די מאָסקווער „פּראַווראַ“ בעמערקט זיך אין די דערפער לעצטענס אַזאַ ער־שיינונג. יונגע פּויערים האָבען חתונה נאָר אויף איין סעזאָן, כדי צו בעקומען נאָך אַן׳אַרבייטאָרין אין דער פאַמיליע און שפּעטער אין הערבסט. נאָכ׳ן סעזאָן טרייבען זיי, די ווייב אַרויס אויפ׳ן גאַס.

דאָס ווערט געטון אויף דעם פאָלגענדען אופן: דער טאַטע מאַכט געוועהנליך חתונה זיין יונגען זוהן אין פריהלינג. אַ גאַנצען זומער אַרבייט דאָס יונגע ווייבעל ווי אַ פערד. צו הערבסט צו טיילט דער טאַטע אויס דעם יונגען פּאָר פאָלק נאָך אַ קליינעם טייל פון זיין באַלעבאַטישקייט. און אַ

(ווייטער זעה 7־טע זייט).

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער לעבען

דאנערשטאג 11 אפריל
א ניסן תרפ"ט
זון-אויפגאנג 4.49
זון-אונטערגאנג 6 36

אינטערווענץ וועגען שטייערן, קאנצעסיעס און קרעדיטען

(2) די טעג האט אין ווארשא געווייזט א דע־לעגאציע פון צענטראלען סוחרים־פעראיין און קאנ־פערירט מיט'ן לייטער פון פינאנץ־מיניסטעריום ה' גראדינסקי וועגן א רייה אקטועלע פראגען, וואס זענען נוגע דעם לאדזשער סוחר'שטום.

די רעלעגאציע האט קודם־כל פערלאנגט אפ־צולעגען דעם טערמין פון צאהלען דעם אומזאץ־שטייער פאר'ן יאהר 1928, וועלכער דארף בעצאהלט ווערען ביז'ן 15. מאי ה. י. אויסער דעם, זאל דער שטייער איינגעמאהנט ווערען אין 2 ראטעס.

ווייטער האט די רעלעגאציע אנגעוויזען, אז דער אומזאץ־שטייער פון היינטיגען יאהר איז פינף־פאכיג גרעסער ווי פאראיאהרען. דערביי האט די דע־לעגאציע אנגעוויזען, אז די פינאנץ־בעאמטע מאטי־ווירען דעם פערגרעסערטען אומזאץ־שטייער דערמיט, וואס זי וואלטען האבען בעקומען וועגען דעם אינ־סטרוקציעס פון דער העכערער פינאנץ־מאכט.

דער לייטער פון פינאנץ־מיניסטעריום האט זיך פון דער ערקלערונג שטארק פערוואונדערט און ערקלערט, אז ער וועט דאס אויספארשען. דער לייטער פון פינאנץ־מיניסטעריום האט אויפ'ן ארט, אין דער אנוועזענהייט פון דער לאדזשער רעלעגאציע בעפוילען דעם רעפערענט פאר שטייער־ענינים אויס־צופארשען דעם ענין מיט די פראווינצער פינאנץ־אמטען, בפרט וועגען די ערקלערונגען פון די לאדזשער פינאנץ־בעאמטע.

די רעלעגאציע האט נאך בעריהרט די פראגע וועגען צונעהמען ביידי יודישע שענקער די קאנ־צעסיעס אויף אלקאהאל־משקאות. דערויף האט דער לייטער ה' גראדינסקי צוגעזאגט צו געבען די ראזגע שענקער צייט 3 חדשים אויף אויסצופערקוי־פען די וואראטען.

די רעלעגאציע האט ענדליך געבעטען דעם לייטער פון פינאנץ־מיניסטעריום צו אינטערוועניר־ען וועגען די קרעדיטען פון „באנק פאלסקי" און באנק גאספאדארסטווא קראיאוועגא".

וועגען אלע ענינים האט ה' גראדינסקי צוגע־זאגט זיך נעמען צו אינטערעסירען מיט די פראגען און לויט די מעגליכקייטען נאכקומען די פערלאנגען פון לאדזשער סוחר'שטום.

בייזווילליגע באנקראטען

זיי ווערען געשטעלט אונטער דער אויפזיכט פון פאליציי

(2) דער בעפולמעכטיגטער פון דער פירמע „בעקער און קאמפ" אין ווארשא זשעלאזנא 30, אהוואקאט מענאסע, האט זיך געווענדעט אין קרייז־געריכט אין לאדז און צוגעלעגט 7 פראטעסטירטע וועקסלען פון דער פירמע „פאלאניא" שיך און לעדער האנדעל, אינהאבער אנטאני קוויאטקאווסקי, לאדז גלובנא 52. דער אינהאבער פון דער פירמע האט איבערגעשריבען זיין אונטערנעהמונג אויפ'ן נאמען פון זיין ארבייטער אדאם וואשיצקי, אזוי אז די קרעדיטארען קענען נישט צוטרעטען צו דעם פערמעגען.

דאס האנדעלס־געריכט האט בעשלאסען די פירמע „פאלאניא" צו ערקלערט באנקראט, דעם אינהאבער פאר בייזווילליגקייט, ארעינזעצען איהם אין טורמע, פערחתמ'ענען זיין געשעפט, קאנטאר אלע דאקומענטען א. ד. גל. בעשטימען אלס קוראַ־טאר איבער דעם באנקראט דעם אהוואקאט יורד־קאווסקי.

(2) אויך דער זעלבער ציינג פון האנדעלס־געריכט איז בעהאנדעלט געווארען די פראגע ווע־גען באנקראט פון דער פירמע האמבורגער און לאנגראו, נאוואמיעיסקא 17.

דער בעפולמעכטיגטער פון דער פירמע אד־וואקאט מענאסע בעוויזט, אז די פירמע איז נישט אומשטאנד אויסצופיהרען איהרע געלד־פערפליכ־טונגען צוליב דער שלעכטער קאניונקטור, צוליב לאנג־טערמיניגע וועקסלען א. ד. גל.

דאס געריכט האט בעשלאסען צו ערקלערען די פירמע האמבורגער און לאנגראו באנקראט. די ח"ה האמבורגער (נאוואַ־ציגעל ג. 7) און לאנגראו (פיעטריקאווער 66) אבגעבען אונטער דער אויפ־זיכט פון פאליציי.

פייערליכע ערעפנונג פון אמבולאטאריום ביי „לינת־הצדק"

פון לינת הצדק טיילט מען אונז מיט:

די ערעפנונג פון אמבולאטאריום און פון פי־זיקאליש־טעראפישען־קאבינעט פאר דער אינטעליר־גענץ און אונבעמיטעלטער בעפעלקערונג ביי „לינת הצדק" האט אין לאדז ארויסגערופען א גרויסען רושם.

ווי בעקאנט קומט צו דער ערעפנונג „מיס־יודעא" אויס ווארשא אין צוזאמענהאנג מיט דעם, איז דינסטאג פארגעקומען אונטער דעם פארזיץ פון רער. ע. האמבורסקי א זיצונג וו יעם האט זיך געבילדעט א אויפנאהמס־קאמיטעט וועלכער בעשטעהט אויס פאלגענדע פערזאנען: ב. אייטינגאן, ג. ג רא, ב. וואקס, ה. לעקיך, י. שטערן. רער. ע. האמבור־סקי, רער. י. קאהאן, מ. בראדערזאהן, פרוי בענדער פרוי פאוסט, פרוי ספעקטאר, פרוי קאפטשאווסקא, א. האנעמאן, ה. שטראהוויס, א. גראסבערג, מ. רומקאווסקי, גלאזער, ד"ר סארני, ה. מאלאכאווסקי, ד"ר שוויג, ד"ר ה. פאללעק, ד"ר י. ראזענבלאט, דיר. פערעלמאן, ב. א. גליקסמאן, ל. מאזור, מ. האלפערן, י. מ. ביאלער, אינזש. ג. פראשקער, י. בענדער.

„לינת־הצדק" ארדענט ביי דער געלעגענהייט איין א גאנצע רייה אימפרעזען אין וועלכע עס בעטייליגט זיך דער גאסט „מיס־יודעא" לויט דעם פעסטגעשטעלטע פראגראם, ארדענט איין „לינת־הצדק" שבת ביינאכט 2 פייערליכע גאלא־פאר־שטעלונגען אין „ארטוס" וועלכע עס וועט בייוואוינען „מיס־יודעא".

זונטאג 12 פריה ווערט אין לאקאל פון „לינת־הצדק" ערעפנט ביי דער בעטייליגונג פון דער מאַנט, „מיס־יודעא" און אייגעלאדענע געסט דאס אמבו־לאטאריום.

זונטאג 9 אזייגער קומט פאר אין „פילהאר־מאניע", לטובת „לינת־הצדק" א גאלא־פארשטע־לונג, עס ווערט געשפילט „ווייב און געליבטע" מיט דער בעטייליגונג פון דער בעריהמטער ארטיסטין ראזא וויסמאן. צום שלוס א דיווערטיסמענט, די אלע אימפרעזען וועט בעעהרען מיט איהר אנוועזענהייט די גאַסט „מיס־יודעא".

שבת 730 אזייגער וועט „מיס־יודעא" אויפנעה־מען אין „גראנד־האטעל" פרעסע־פארשטעהער.

א „דין־תורה" איז א גנב'ישער „מלינה"

איבער א לאדזשער גביר'יש זוהנדעל, וועלכער האט פערגוואלדיגט אן אָרים מיידעל

(ע) אין איינער פון די לאדזשער אונטערוועלט־„מלינות" איז בעלוט איז ר יטעג פארגעקומען א „רין־תורה" איבער א לאדזשער גביר'יש זוהנדעל.

צום איינגעטימער פון א געשעפט אויף נאוואַ־מיעיסקא גאס, איז אנגעקומען אלס אנגעשטעלטע א פראווינצער מיידעל חנה מ. דאס מיידעל האט געארבייט אין געשעפט און אויך צוגעהאלפען אין דער שטוב־ארבייט.

צו דעם מיידעל האט זיך פיסלעכווייז גענומען צו־שארען דעם שיך־סוחר'ס זוהנדעל. ער פלעגט דאס מיידעל פערבעטען אין קינא, און צוקערניע און פלעגט זי אויך מיטנעהמען צו קאלעגען אויף פערזוויילונגען.

דאס גביר'ישע זוהנדעל האט דעם מיידעל צו־געזאגט גאלדענע גליקען און ענדליך איז געשעהן פאר דעם מיידעל דאס אומגליק: ער האט חנה'ן פערגוואלדיגט.

דאס פעראומגליקטע מיידעל איז שוואנגער געווארען. אלע איהרע טענות צו איהר „געליבטען", אז ער זאל איהר העלפען, ער זאל זי נישט לאזען צו שאנד און צו שפאט, האבען גארנישט געהאלפען.

פערקעהרט: ער האט זיך בעמיהט ביי זיין טאטען אינטער פערשידענע אויסריידען, אז מ'זאל חנה'ן אפזאגען פון פאסטען.

דאס מיידעל האט וועגען איהר אומגליק זיך פערטרויעט פאר דער אייגענטימערין פון א שענק אויף נאוואמיעיסקא גאס און אזוי־ארום האבען זיך וועגען דער מעשה דערוואוסט די „פיהרענדע פער־זענליכקייטען" פון דער לאדזשער אונטערוועלט.

די חברה־לייט האבען געשיקט רופען דעם בחור און איהם קודם־כל גוט מקיים־פסק געווען. דערנאך האט מען איהם מינדליך איבערגעגעבען א „וועזוואניע" צו קומען אין איינע פון די באלוטער „מלינות" אויף א משפט. דערביי האבען די „ריכ־טער" איהם אנגעזאגט, אז אויב ער וועט אויף דעם „משפט" נישט קומען, וועט ער שטארק בערויערען.

דער בחור האט נישט געהאט קיין אנדערע עצה — ער איז געקומען.

די „דין־תורה" האט נישט געדויערט לאנג. די „ריכטער" האבען קורץ און שארף איהם גע־מאלדען, אז וועגען קיין שום געלד־ענטשעדיגונגען פאר דעם מיידעל קען נישט זיין קיין רייה, דער אורטייל לויטעט, אז —

דער בחור דער און דער מוז חתונה האבען מיט חנה מ. אין משך פון דריי נאהענטסטע טעג.

דער בחור האט דערויף ערקלערט, אז ער קען מיט איהר נישט חתונה־האבען, און דערביי האט ער ארויסגענומען 500 זלאטעס, וועלכע ער איז גרייט צו געבען חנה'ן אלס ענטשעדיגונג.

אלס ענטפער דערויף, האט ער בעקומען גוט אנגעבראכען די ביינער, אזוי, אז איצט ליגט ער אין שטוב מיט א געשפאלטענעם קאפ און וואונדען אויפ'ן גאנצען לייב.

איידער די „ריכטער" האבען זייער בעשולדיג־טען אפגעפיהרט אויף א דראזשקע אהיים, האבען זיי איהם צום לעצטען מאל אנגעזאגט, אז ער זאל זיך מעהר נישט דערוועגען צו רעדען וועגען געלד־ענטשעדיגונגען פאר זיינע אפגעטוענע מעשים. דעם אורטייל: שטעלען א חופה — מוז ער אויספיהרען.

איצט וואַרט דאס „ריכטער־קאלעגיום" ביז דער בעשולדיגטער וועט געזונד ווערען פון די בע־קומענע „ערקלערונגען"...

חנה מ. געפינט זיך איצט ביי איהרע א קרובה.

א מארד־פראצעס

עס האט בשעתו אנגעמאכט א רושם אין שטאט דער מארד אויף קאמיענא 20 ווען צו דעם דארט־צען אייגוואוינער ארטור שטארצענבעכער זע־נען געקומען דריי זיינע בעקאנטע: אראלף שמיט, אסקאר מילער און יוזעף לוקאשעוויטש און מיט מעסערס איהם צושטאכען אזוי, אז דער אומגליק־ליכער איז אין א קורצער צייט ארום, אין שפיטאל, געשטארבען.

די פאליציי האט בעוויזען דעם געליטענעם שטארצענבעכער אין שפיטאל אויסצופרעגען, שטאר־צענבעכער האט געזאגט, אז מילער האט איהם ארייננעשטאכען א מעסער אין הארץ, אבער ער האט נישט געוואלט ערקלערען פארוואס.

דער פראצעס געגען די דריי בעשולדיגטע אין ערמארדען שטארצענבעכערען, איז נעכטען פארגע־קומען אין קרייז־געריכט. לוקאשעוויטש און שמיט ערקלערען, אז זיי האבען מילערען נאר בעגלייט אויף קאמיענא 20. און זיי האבען אין אנפאל קיין אנטייל נישט גענומען, מילער ערקלערט, אז ער האט אין דעם קריטישען טאג געטרונקען מיט שטארצענבעכערן און נאכדעם געגאנגען צו עפעס א פרוי. מילער האט זיך מיט דער פרוי פאר עפעס צוקריגט, צושלאגען און נאכדעם האט ער דעם פעם אויסגעלאזט צו שטארצענבעכערען.

דאס געריכט האט פערמשפט מילער'ן אויף 5 יאהר שווערע תפיסה, לוקאשעוויטש און שמיט אוז צוליב מאנגעל אין בעווייזען בעפרייט געווארען.

רעגיסטראציע פון „פרעמדע"

היינט רעגיסטרירען זיך אויף קילינסקי גאס 152 די פרעמדע, ביי וועלכע די פאמיליען־נעמען הויבען זיך אן מיט דעם אות C.

מארגען מיט די פאמיליען־נעמען אויף Cz און Ch.

ביים רעגיסטרירען דארף מען האבען ביי זיך די פערזענליכע דאקומענטען, א צייגניש פון אי־דענטישקייט און צוויי פאטאגראפיעס.

פאבאר פון יאהרגאנג 1907

(ס) מאדגען ד. 12 ד. ח. 8 א זייגער אינ־דערפריה וועט אויף פאמארסקא 18 אמטירען די פאבאר־קאמיסיע פאר די פאבאראווע פון 1907, וועלכע האבען זיך ביז איצט צוליב פערשידענע סבות נישט געשטעלט צום פאבאר. שטעלען דאר־פען זיך די וועלכע וואוינען אויפ'ן שטח פון'ם 2, 3, 5, 8, 9, און 11 פאליציי־קאמיסאריאטען. עס איז כדאי צו בעמערקען, אז דאס איז די לעצ־טע צוגאבס־קאמיסיע פאר'ן פאבאר פונ'ם יאהר־גאנג 1907.

שפייז־געוועלבער

מוזען זיין לויט די געהעריגע פארשריפטען

(מז) אין צוזאמענהאנג דערמיט, וואס עס טרעפט אפט, אז אייגענטימער פון שפייז־געוועל־בער דינגען לאקאלען, וועלכע זענען פאר אזעלכע געוועלבער נישט געאייגנעט, מאכט דער געזונד־הייטס־אמט ביים מאגיסטראט אויפמערקזאם, אז אזעלכע געוועלבער מוזען האבען פאדלאגעס פון ווייניגסטענס 20 קוואדראט־מעטער.

קלענערע לאקאלען וועלען דורכ'ן סאניטאר־אמט נישט בעשטעטיגט ווערען און וועלען גע־ריכטליך געשלאסען ווערען.

10־יעהריגע עקזיסטענץ פון רויטען קרייץ

די טעג ווערט אין גאנץ פוילען געפייערט דער צעהן־יעהריגער יובליי פון רויטען קרייץ.

צו דעם צוועק איז אויך אין לאדז געשאפען געווארען א יובליי־קאמיטעט, וועלכער פערנעהמט זיך מיט'ן צוגרייטען געהעריגע פייערונגען און זאמלונגען לטובת דער דאזיגער וויכטיגער אינ־סטיטוציע.

אין דעם דאזיגען קאמיטעט. אין וועלכען ס'געהען אריין פארשטעהער פון אלע מלוכה'שע קאמונאלע, געזעלשאפטליכע און מיליטער־אינסטי־טוציעס מיט'ן וואיעוואדע יאשטשאלט און גען. מאלאכאווסקי בראש, געפינט זיך אויך הרב ר. יוסף פיינער.

אפטייקען

היינטיגע נאכט־דיזשורען

(2) אנטאניעוויטש (פאביאניצקא 50), כאנד־זשינסקי (פיעטריקאווער 164), וו. סאקאלעוויטש (פשעיאזד 19), רעמבעלינסקי (אנדזשעיא 28), י. זונדעלעוויטש (פיעטריקאווער 25), קאספערקע־וויטש (זגיערזשער 54), ס. טראווקאווסקא (בזשע־זשינער 56).

Dr. med. STUPEL
.12 Szkolna 12.
ספעציעליסט פאר הויט־, האר און, וועגעריש קראנקהייטען, מענער־שוואכע, לישאי און ראק. רענטגען־שטראהלען ...
קווארץ־ליכט, עלעקטריזירונג.
נעהמט אן פון 6 ביז 9 אין אווענד

Dr. med. J. LUBICZ
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 41-46
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען,
פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.
אייגענע פראצאוניע פון זעלבסטליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: וויקלאדקעס אויף פלאטפוסען, קינסט־ליכע פיס, גארסעטען א. ז. וו.
עמפפאנגט פון 5–7 אין אווענד.

קומט אקייגעז מיט אייער שפענדע
די פסח־אקציע פון „תומכי אורחים"

געדענקט :-: אז איז „תומכי אורחים" ווארטען שויז :-: שפענדע
הונדערטער יודישע פאמיליעס אויף אייער

קאמף מיט ווענערישע קראנקהייטען
געשאפען א ספעציעלען ראט פון דאקטוירים

(מ) אונטער'ן פארזיץ פון דעם אינספעקטאר פון שטאטישען שפיטאל־וועזען ד"ר מיטעלשטעדט איז פארגעקומען א זיצונג פון דעם נייגעגרינדעטען ראט, וועלכער פערנעהמט זיך מיטן בעקעמפען די ווענערישע קראנקהייטען אין לאדז.

דער ראט האט זיך קאנסטיטוירט אין איהם געהען אריין: לאוויניק ד"ר מארגוליס, ד"ר דאבראוואלסקי (מצד דער סאניטארער סעקציע ביי דער שטאטישער סטאראסטווא), ד"ר ליבערג, ד"ר מיסיאן און ד"ר מיטעלשטעדט.

נאך א לענגערער דיסקוסיע איז בעשלאסען געווארען נישט צו עפענען קיין ספעציעלע לעטשיניצע פאר ווענערישע קראנקע, ווייל ס'רוב קראנקע וועלען זיך שעהמען דארט צו קומען. ס'איז אבער בעשלאסען געווארען צו פערגרעסערן די צאהל אויפנאהמע־שעה'ן אין די שטאטישע לעטשניצעס פאר ווענערישע קראנקהייטען.

סאיז אויך בעשלאסען געווארען ארויסצוגעבן אנ'אויפרוף וועגען היטען זיך פאר ווענערישע קראנקהייטען.

ארעסטירט די באנדיטען
וועלכע זענען בעפאלען די פאדעמביצער יודישע סוחרים

(2) דעם 26 מערץ זענען באנדיטען בעפאלען אויפ'ן וועג פון לוטאמירסק קיין פאדעמביץ די יודישע סוחרים אפרים שמולאוויטש, חיים רויבענס 1926 זלאטעס. די בעפאלענע צו הילף איז געקומען דער געהילפס־סעקרעטאר פון גמינע סלאווינסקי, וועמען די באנדיטען האבען געשאסען און זענען אנטלאפען.

ערשט נעכטען איז דער פאליציי געלונגען צו ארעסטירן די באנדיטען. זיי זענען א געוויסער ביעניעק פון קאליש, וועלכער האט מיט 2 טעג פאר'ן אנפאל ארויסגעפיהרט א מארד אין שאדעק, דער צווייטער איז יוזעף לאפאטא פון לאדז, זגערזשער 48.

א רויב־אנפאל
ארעסטירט די אנפאלער

(2) אויף דעם שאסע צווישען קאזימיעש און פוטשניעוו איז אונטער לוטאמירסק אין פארנאכט א באנדיטען־אנפאל אויף דריי איינוואוינער פון לוטאמירסק, וועלכע זענען געפאהרען קיין פאדעמביץ אויפ'ן יריד.

די באנדיטען האבען צוגערויבט ביי די לוטאמירסקער 10,00 זלאטעס און א יאגר די בערבישע ... צוויי מענשען ... אויך געפאהרען, אויף ... אויך ... יריד און די דריי באנדיטען האבען אויך ... ביי די ... 2152 זלאטעס.

די געליטענע האבען מיט־געטיילט וועגען דעם רויב־אנפאל דער פאליציי. דער לאגער פון דער פאליציי־קאמענדאנט ה' נאוואק האט פארנומען די ערשטע פאליציי פאטראלען און ארגאניזירט ...

אנ'אבלאווע אין וואלד, וואו די באנדיטען האבען זיך בעהאלטען. עס האט זיך איינגעגעבן צו ארעסטירן צוויי פון די אנפאלער. זיי האבען זיך אנגעגעבן אלס קאזשמארעק, קיין פערזענליכע דאקומענטען האבען זיי ביי זיך נישט געהאט. דעם דריטען באנדיט האבען די פאליציי נישט געקענט ארויסגעבען, זיי האבען נאר געזאגט, אז ער הייסט סאמשיעק. די פאליציי האט שפעטער פעסטגעשטעלט, אז די ארעסטירטע באנדיטען זענען ... דער צווייטער ... און דער 26־יעהריגער ... די אנגעלייגענע ... אין ...

אלוועלטליך יודישער פרויען־טאג

ווי מיר דערוויסען זיך האט ד"ר פרויען־שוץ פראיין אין לאדז בעקומען א ידיעה, אז פרוי רבקה קאהוס, פון ניו־יארק, וועלכע האט אין 1923 ארגאניזירט די קאנפערענץ פון די פרויען־שוץ־פאריינען אין ווין, פערנעהמט זיך איצט מיט דער ארגאניזאציע פון אלוועלטליכער יודישען פרויען־טאג אין האמבורג. דער צוזאמענפאהר אין עסטרייך אויפן 4—6 יוני. פון דעם פארבערייטען צום צוזאמענפאהר בעשעפטיגען זיך די פרויען־פערבאנדען אין דייטשלאנד. דאס פראגראם פון צוזאמענפאהר איז זעהר רייך, אויף דער טאג־ארדנונג געפינען זיך די פראגען וועגען ערציהונג, פרויען־ארבייט, סאציאלער ארבייט א.ד.ג.ל.

דעם 9—11 יוני פייערט דער פרויען־בונד פון דייטשלאנד אין בערלין דעם 25־יעהריגען יובילעי און אלע געסט פונם צוזאמענפאהר זענען איינגעלאדען צו דער פייערונג.

פונם 17 ביזן 23 יוני קומט דאן פאר דער קאנגרעס וועגען דער וועלט־רעכט פאר פרויען.

שרפות

(ס) אין דער וואוינונג פון עדמונד לארענץ אויף פיעטרקאווער 134 האט פלוצים אויסגעבראכען א שרפה. עס האט זיך ארויסגעוויזען, אז פון דעם שלעכט פונקציאנירנדען קוימען, האט זיך אנגעצינדען א וואנד. די פייערלעשער אפטיילונג האט די שרפה פערלאשען אין משך פון א האלבע שעה ליקווידירט.

די צווייטע שרפה האט אויסגעבראכען אויף פראנציסקאנסקא 25 אין דער וואוינונג פון ה' כודי. אויך דא האט די פייערלעשער קאמאנדע די שרפה באלד פערלאשען.

א גרויסע שרפה איז אויסגעבראכען אין דארף בארקי ביים דארפס־ווירט דיאניזי טשישעווסקי. עס האט אפגעברענט א מיהל, א סטאדאלע מיט 800 צענטנער תבואה און א שטאל. דער היזק איז ענארם.

פון ארבייטס־געריכט

(2) צוליב דאס ארבייטס־אינטערעס, וועלכע עס רופט ... פון אין דער לאדזשער געוועלשאפט ... אין משך פון די 3 חדשים ... אונטערשטיצונג ... אינסטאנצען ... ארבייט. ...

דאס רוב פראצעסען זענען אנבלאנגען פון געוועזענע ארבייטער וועגען זייערע ארבייטס־קענעפער.

פון געריכט

זיי האבען גע'גנב'עט וואורשט

(2) פאר'ן געריכט זענען געשטאנען: דער 28־יעהריגער וויקטאר מאץ, 26־יעהריגער ... וועלינסקי, 32־יעהריגער יוזעף פערעק און 46־יעהריגע העלענע, ... זיי ... פון דער ... די בעשולדיגטע ... געסטאלען פון די ... וואורשט ...

לויט די בעשולדיגטע זענען גנבים רעצידיוויסטען, זענען: וויקטאר מאץ און וועלינסקי אויף 4 יאהר שווערע תפיסה; יוזעף פערעק אויף 6 חדשים טורמע און די 46־יעהריגע העלענע ... צוליב מאנגעל אין בעווייזען פריי־געשפראכען געווארען.

פער'סמט אין האטעל

(ס) אין האטעל „קלוקס" איז בעגאנגען זעלבסטמארד דער באהן־בעאמטער סטאניסלאו קארוואלסקי. דעם טויטען קערפער האט מען אפגעפיהרט אויף פראזעקטוריום אין לאנקאווא. די סיבה פונ'ם זעלבסטמארד שריים איז אומבעקאנט.

Dr. N. TRACHTENHERC
אינערליכע און קינדער־קראנקהייטען
נאראטאוויטשא 11, טעל. 33-16
נעהמט אן פון 3 ביז 5 נאכמיטאג.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20
אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאז און א. קאמפאניעץ.

אנשעל שאר'ס אמעריקאנער יודיש טעאטער.

קומט בעגריסען אונזער גרויסען גאסט די בעריהמטע אמעריק. קינסטלערין דארא ווייסמאן

פרייטאג, דעם 12־טען, שבת, ד. 13־טען, 9 אווענד 2 פארשטעלונגען פאר 1 בילעט
דארא ווייסמאן וועט אויפטרעטען צום ערשטען מאל אלס „סאפיע" אין

1) די נאכט־פייגעלער — לעבענסבילד אין 4 אקטען מיט געזאנג און טענץ, רעזשי: א. שאר.

1) א מתנה פון דארא ווייסמאן, נאך דער פיעסע נאכט־פייגעלער וועט דארא ווייסמאן שפילען צום 1. מאל אלס „די שיכור'טע" אמעריקאנישע סקעטש אין 1 אקט.

שבת, 4 נאכמיטאג, מאנטאג, דעם 15־טען, 9 אין אווענד צו פאפולערע פרייזען
די שלאגער אין גן־עדן — אין 4 אקטען מיט געזאנג און טענץ.

זונטאג, דעם 14־טען, 9 אווענד — ווייב און געליבטע
דארא ווייסמאן אין איהר שלאגער
די הכנסה געהט לטובת דער נאכט־פאזשאטאוויע ביים „לינת הצדק".

ס'געמט אנסאמבל ...

אנאנס! פרייטאג, דעם 19. אפריל — נאכט דארא ווייסמאנס לעצטע פרעמיערע
פאר איהר אפריזע קיין אמעריקא דיר יודיש מיידעל
גרעסטע אמעריק. אפער. מיט 28 נומ' געזאנג

א גרויסע גנבה
ארעסטירט די גנבים צוזאמען מיט דער גנבה.

(ס) אין דער פירמע „רעקארד" פיעטרקאווער 229 איז פארגעקומען אין ביינאכט א דורכגעפיהרטע גנבה. מען האט ארויסגעגנב'עט מאשין מיט א מאטאר פון דער ווערט פון עטליכע טויזנט זלאטעס.

ארום 3 אזייגער ביינאכט האט א פאליציי־פאטרול קאנטראלירט די אויטאס אויף רוג פיעטרקאווער און אנדזשעוו... אין ... פלוצים אנגעקומען אויף א טאקסיבוס, און וועלכער זענען געזעסען 3 פערדעכטיגטע פערזאנען. אין דער טאקסי איינגעזעצט האט מען געפונען ... אויף א מאשינדל מיט'ן מאטאר. די פאסאזשירן פון דער טאקסיבוס ... און ... ארעסטירט ... די פאליציי אלס גנבים ...

א טויטע אין א ברונעם
בעסטיאליש ערמארדעט א פרוי

אין דארף ליפא (נעבען בארטאשעוויטש, בושעוויניער קרייז), האט א לאנדווירט גפונען ביי זיך אין ברונעם א טויטען קערפער פון א פרוי. וועגען דעם שרעקליכען געפונען האט באלד מיטגעטיילט דער פאליציי, וועלכע האט אויפ'ן ארט פעסטגעשטעלט, אז די טויטע פרוי איז אן אומבעקאנטע, אז עס איז א פאר טאג אויף בעסטיאליש ערמארדעט געווארען פאר'ן ... אין ברונעם. ביי דער טויטער האט מען געפונען עטליכע וואונדען אין קאפ. עס איז קלאר, אז די גע... געווארען ... און נאכדעם אריינגעווארפען געווארען אין ברונעם. די פאליציי פיהרט אנ'אויספארשונג.

בעריכטיגונג

אין דער נאטיץ אין אונזער צייטונג וועגען בעזוך אין „לינת החולים" האט זיך אריינגעכאפט א פערדריסליכער דרוק־פעהלער: עס שטעהט געשריבען, אז די אמבולאטאריע־אפטייק גיט ארויס עטליכע הונדערט רעצעפטען — עס דארף זיין טעגליך פינפציג טויזנט רעצעפטען א יאהר.

Dr. med. H. Lubicz
צעגעלניאנא 43, טעל. 41-32
ספעציאליסט פאר הויט, ווענערישע און מאגער־שוואכע קראנקהייטען, היילונג מיט קווארץ־לאמפען (הארד־אויסמאל)
נעהמט אן פון 8—10 און פון 5—8 אווענד.

פון יודישען טעאטער

נאך א לענגערער קראנקהייט וועט דאס יודישע טעאטער־פובליקום ווידער קענען בעגריסען די אמעריקאנער קינסטלערין דארא ווייסמאן, וועלכע הויבט ווידער פרייטאג אן צו שפילען אין „פילהארמאניע", די ביזאצטיגע אויפטריטען פון דארא ווייסמאן האבען אויסגעפרישט דאס יודישע טעאטער און האבען דערין אריינגעברענגט שטראם פון נייעם לעבען, ליידער איז דארא ווייסמאן קראנק געווארען און האט געמוזט איבעררייסען די גאסטראלען, דערפאר הויבט די קינסטלערין אן צו שפילען אין א גאנץ נייעם רעפערטואר.

פרייטאג און שבת אווענד ווערט געשפילט די שלאגער־פיעסע „די נאכט פייגעלעך" און דער הערליכער איינאקטער „די שיכור'טע" מיט דארא ווייסמאן אין די הויפט ראלען.

שבת בייטאג ווערט געשפילט די אויסגעצייכנעטע פיעסע, „די שלאגער פון גן עדן".

„ארעט"
היינט צום לעצטען מאל „מים־יודעא"

היינט ווערט אין „ארעט" צום לעצטען מאל געשפילט דער גראנדיעזער רעקארד־פראגראם „מים־יודעא".

* * *

פון מארגען אן ווערט געשפילט אין „ארעט" דער אימפאזאנטער רעוויו־פראגראם א. נ. „בדיקת חמץ".

היינט זינגט ארבאנא אין פילהארמאניע

היינט, דאנערשטאג אווענד טרעט אויף אין פילהארמאניע מיט אן איינציגען קאנצערט דער וועלט־בעריהמטער זינגער, די קרוין פון די וועלט־אפערעס דער אונפערגלייכליכער אמבערטא ארבאנא.

ארבאנא וועט אויספיהרען די שענסטע לידער פון זיין געזאנג־רעפערטואר. אומזיסט וואו ארבאנא טרעט אויף ווערען זיינע קאנצערטען פערוואנדעלט אין א קינסטלערישען יום־טוב און דער עולם געהט אוועק ענטציקט פון זיין זינגען. און דריבער איז נישט קיין וואונדער, וואס צום היינטיגער קאנצערט ווערט מיט גרויס שטורעם שפאנונג און וועט זיך דורכנעהמען פערפרענטען ערפאלג.

דער בעקאנטער רעכטס־קאנער
י. איינפעלד
וואוינט איצט אויף פעטריקאווער 18.
שרייבשטונדען טעגליך פון 5—8 אוו.
נעמט אויף אונזער דורכפיהרונגען אין אזורי־גישע שעווערסט סכסוכים געריכטסזאכען און לויט די פערפליכטענדע געזעצען.

שטיצט די פסח-אקציע פון תומכי אורחים!

„ארט" זאַכאַדניאַ 43

יודישער קאַמער-טעאַטער
לייטונג: מ. בראַדערזאָן און ד. ביגעלמאַן.

לעצטע 2 טעג

היינט – 1 פאָרשטעלונג: אָנהויב 9.30 אַ זייגער אָוונט
דאָס VI-טע רעקאָרד-פּראָגראַם א. נ.

MISS JUDEA – מיס

1) פּראָלאָג, 2) אנשי קורצב, 3) מענדיל-גענענדיל, 4) כתרילעווקער שרפה, 5) דער סקוועסטראַטאָר, 6) באָבע און אייניקל, 7) ליד פון אַרבייט, 8) סובלאָקאַטאָר, 9) מיס JUDEA

טעקסט: שלום עליכם, מ. בראָדערזאָן, י. אָבצושאָנעק, מאַרשעליק, מאַשקאָוויטש. — מוזיק: קאָטס. דוד בייגעלמאַן און א. ראָזענבוים. רעזש. לייטער: מ. בראַדערזאָן. מוזיק. לייטער: דוד בייגעלמאַן. רעזשי: קאַלעקטיוו. פּלאַסטישע רעזשי: ז. קרוש. קאָנפערענסיע: מ. ערבוים. קאָסטיומען און דעקאָראַציעס (אויסגעפירט אין אייגענעם וואַרשטאַט): ד. מאַטוס און ש. בלום. — ליכט-עפעקטען: י. יערוזאַלימסקי. קאָנצערט-מײַסטער: ש. בייגעלמאַן.

בילעטן צו בעקומען טעגליך פון 7 אָוונט, שבת – פון 2–5 און 7 אין אָוונט.

שווער צו זיין אַן'אַנטיסעמיט

(קליינער פעליעטאָן)

אַקעגען דעם וואָס איהר זאָגט, אַז ס'איז שווער צו זיין אַ יוד. גלויבט מיר, אַז ס'איז שווערער טויזענד מאָל שווערער צו זיין אַן'אַנטיסעמיט.

ווען מ'פערטראַכט זיך נאָר אינ'ם גורל פון אַנטיסעמיטען, ראַן זעהט מען, אַז ס'איז אַן'אמת'ער צער בעלי חיים.

געהט אַ יוד אַרויס אין גאַס, איז אויב מ'טשעפּעט איהם נאָר נישט און מ'וואַרפט אויף איהם קיין שטיינער נישט, האָט ער ראַך הנאה פון גאָט'ס וועלט. בעגעגענט ער אַ שעהנעם מענשען, אַ שעהנע פרוי, פערשאַפט עס איהם פערגעניגען. בעגעגענט ער אַ קינד מיט געקרייזעלטע לאָקען, אַז מיט בלויע אויגען, טוט ער עס אַ גלעט פאַר ליבשאַפט. זעהט ער אַ פיינעם בנין, אַ פיין געשעפט, שטעלט ער זיך אָב און קוקט צופרידען. תערט ער מענשען לאַכען, לאַכט ער מיט און קלייבט נחת.

געהט אַן'אַנטיסעמיט אַרויס אין גאַס האָט ער בלויז צרות. בעגעגענט ער אַן'אָפּגעריסענעם יודען, קאָכט זיין בלוט — „שמוציגער יוד!" טרעפט ער אַ פיין אויסגעפוצטען יודען, פלאַצט זיין האַרץ פאַר כעס. זעהט ער אַ שעהן יודיש קינד, ציטערט זיך אין איהם אָן עשו'ס האַס, מערקט ער אויף אַ געשעפט אַ יודישען נאָמען, פערביטערט עס זיי דעם לעבען.

ניין, ס'איז גאָרנישט אַזאַ גרינגע זאַך, צו זיין אַן'אַנטיסעמיט. איך בין זיכער, אַז ניין און ניינציג פראָצענט פון זיי ליידען פון לעבער-קראַנקהייט.

* * *

אז זאויב ס'איז אַ צער בעלי חיים אויף די אַנטיסעמיטען אין אַלע צייטען, איז עס נאָך אַ גרעסערער צער פאַר די לעצטע עטליכע וואָכען.

פאַר די לעצטע עטליכע וואָכען זענען דריי יודישע נעמען געווען אויף אַלעמענס ליפּען און אין דער גאַנצער וועלט האָט מיט זיי געקאָכט.

צוערשט טראָצקי.

זיין גלות האָט אַרויסגערופען איבעראַל גרויס אינטערעס. די גאַנצע פרעסע איז געווען פערנומען מיט איהם. טראָצקי איז אַרויסגעפאָהרען, טראָצקי איז אָנגעקומען, טראָצקי האָט געזאָגט, טראָצקי האָט געשריבען, טראָצקי שפּאַצירט, טראָצקי רוהט זיך אויס. זשורנאַליסטען האָבען געוואַרט טאָג ווי נאַכט צו הערען פון איהם אַ וואָרט, צו זמערקען אַ בעוועגונג. קיין קעניג האָט אפילו נישט זוכה געווען צו אַזאַ אויפמערקזאַמקייט, צו אַזוי פיל כבוד, טראָצקי און נאָך אַמאָל טראָצקי. די אַנטיסעמיטען האָבען נעבעך געמוזט זיין שטאַרקער פון אייזען צוזעהענדיג, ווי גרויס זיין ווירקונג און איינפלוס האָט געמוזט זיין אין דער פּאָליטישער וועלט, ווען מ'האָט מיט איהם אַזוי פיל צו טון.

דערנאָך „מיס הונגאַריא".

דער רבונו של עולם האָט פון שטענדיג אָ אַ „שוואַכקייט" צו בעצירען אונזער וועלט מיט שעהנע בלומען און שעהנע פרויען און ווי להכעיס די אַנטיסעמיטען האָט ער אין אַ מאָמענט פון חסר מזכה געווען מיט זיו השכינה אַ יודיש מיידעל אין אונגאַרן, וועלכע האָט געוואונען דעם ערשטען פרייז צווישען אייראָפּא'ס שענסטע טעכטער.

די וועלט טומעלט שוין זייט עטליכע וואָכען מיט מיס הונגאַריא. איהרע בילדער ווערען געדרוקט אין אַלע צייטונגען און פּאָעטען בעזינגען איהר שעהנקייט, בעוואונדערען איהר פיגור, איהרע אויגען, איהר שמייכעל, איהר בעוועגונג. האָליוואָוד רופט זי צו זיך. קיין פּרינצעסין האָט נישט זוכה געווען צום כבוד, וואָס מ'גיט איהר אָפּ, איהר אַ „שמוציגע יודישקע".

שמוציגע יודישקע! טאָג נאָך טאָג פערזאַמלען זיך אַנטיסעמיטישע סטודענטען אַרום איהר הויז און מאַכען ראָרט אַ קאַצען-יאָמער. יונגע אַריסטאָקראַטישע בחורים, וועלכע וואָלטען זיכער געוואָלט ליגען ביי איהרע שעהנע פיס און בעשיטען איהר וועג מיט בלומען, זענען געבעך געצוואונגען לשם אַנטיסעמיטיזם צו שימפען און צו זבעליידיגען גאָט'ס שענסטע יצירה. ז יישטעהען דאָרט שעהן לאַנג און בילען ווי צורייצטע הינט אַקעגען דער צאַרטער לבנה און געהען נעבעך אַוועק ווי אָפּגעשמיסענע, מיט קריצענדע ציין, כדי צו קומען מאָרגען ווידער און בילען און ווידער שרייען „שמוציגע יודישקע" און זיך בעמיהען צו זוואַרפען בלאָטע דערויף, וואָס ס'איז דאָס הייליגסטע און טייערסטע אין לעבען, און זייער אייגענעם לעבען.

גיט עס נאָך אַ גרעסערע טראַגעדיע אין דער וועלט?

* * *

און דערנאָך פּראָפעסאָר איינשטיין.

שוין עטליכע וואָכען, זייט די וועלט קאָכט מיט דעם ראָזיגען נאָמען פון דעם ראָזיגען גאון, וועלכער האָט פּליקליך געמאַכט די וועלט מיט אַ נייער ווי-סענשאַפטליכער ענטדעקונג. און וועמענס פופציג-יעהריגען יובילעאום ס'האָט געפייערט די גאַנצע ציוויליזירטע וועלט.

די וועלט איז שטאָלץ מיט איהם. די וועלט רוצירען אַזאַ גאון. איינשטיין איז פאַר דער וועלט אַ לעבעדיגער בעווייז, אַז דער מענש קען הויך שטייגען, אַז ער איז מסוגל מנצח צו זיין די נאַטור, איז דורך איהם שטאָלץ מיט זיך, וואָס זי קען פּראַ אַז ער איז דער הערשער פון לעבען.

איינשטיין איז ווידער איינשטיין. טאָג איין, טאָג אויס ווערט דער ראָזיגער יודישער נאָמען דער מאָנט מיט כבוד און מיט ליבע.

קענען עס די אַנטיסעמיטען נישט איבערטראָגען און די גאַל פּלאַצט אין זיי און זיי שימפען און זי שעלטען. אַנטיסעמיטישע סטודענטען און געלעהרטע קומען צו זיינע לעקציעס און שיטען מיט זדלערייען און זלזולים. תלמידים, וואָס ליבען זייערע מענשאַפט און וואָלטען איהם געטראָגען אויף די הענד טראָגען, מוזען נעבעך זיך אָנגעהמען כיט האַרץ און זיך אָנשטרענגען איהם פיינד צו האָבען, איהם — דעם טרעגער פון ליכט, פון וועלכען זיי אַליין געניסען.

ס'איז גאָרנישט קיין קליינער קרבן זיך אַוועקצושטעלען נעגען דער זון און בילען און שרייען, אַז זי איז פינסטער, פיהלענדיג דערביי, איהר ליכט און איהר זיסע וואַרימקייט. ס'איז גאָרנישט אַזאַ גרינגע זאַך צו פערשוועכען קדושה, ווען מ'ווייסט און מ'פיהלט, אַז ס'איז קדושה דאָס הייליגסטע און ערהאַבענסטע אין לעבען.

דער אַנטיסעמיטישער „אידעאַל" פאָדערט עס אָבער. וואָס טוט מען נישט אַ מענש לשם אידעאַל.

* * *

און טאָמער איז דאָס נאָך אַלץ ווייניג, דאַרף די לופטדשיף צעפּעלין מאַכען אַ רייזע הזקא קיין ארץ-ישראל און אָנקומען אַהין חזקא. ווען יודען פראַוען קאַרנאַוואַל און טאַנצען אין די גאַסען אויף המן'ס מפּלה, אויף דער מפּלה פונ'ם גרינ-דער פון דער אַנטיסעמיטישער בעוועגונג.

די אַנטיסעמיטישע פּרעסע אין דייטשלאַנד קעהרט וועלטען, אַ נייער בעווייז, אַז די וועלט איז פערקויפט צו יודען. אַז איבעראַל וואו מ'קעהרט זיך אום — יודען, יודען און יודען.

ניין, ס'איז נישט פרעהליך צו זיין אַן'אַנטי-סעמיט. איך ווינש עס נישט צו זיין אַפילו אונזער ערגסטען שונא.

אַנ'אייגענער.

אַ מערקווירדיגע קאַריערע

פון דיליזשאַנס-קוטשער ביז'ן שטאָל-קעניג

אין עלטער פון 16 יאָהר האָט דער יונגער טשאַרלז שוואַב, דער שפּעטערדיגער „שטאָהל-קעניג" פון אַמעריקאַ, אָנגעהויבען זיין קאַריערע ווי אַ קוטשער פון דעם פּאָסט דיליזשאַנס, וואָס איז געגאַנגען צווישען די שטעדט לאָרעטאָ—קרעסאָן. ער האָט בעקומען 2 אַ האַלב דאָלאַר שכירות אַ וואָך, און איז געפאָהרען טאָג איין טאָג אויס דעם מהלך פון 5 מייל אַהין און צוריק. די דאָזיגע אַרבייט איז געווען זעהר אַנ'איינטאָניגע און אַ לאַנגווייליגע, אָבער דעם יונגען טשאַרלז איז דאָס געפעלען געוואָרען מעהר פון די אַרבייט אין דעם גרינס-קרעמעל, וואו ער איז פריהער אין משך פון עטליכע חדשים געווען אָנגעשטעלט, און האָט דאָרטען פערקויפט קרויט און בולבעס. בעת זיין אומפאָהרען מיט'ן דיליזשאַנס פלעגט ער פערבייפאָהרען די שטאָרט-געוועהרק „עדגאַר טאָמפּסאָן", וועלכע האָט געהערט צו אַנדרו קאַרנעגי. דער יונגער בעל-עגלה האָט מיט גרויס בענקעניש שטענדיג געקוקט אויף די הויך-אויוועגס, האָט זיך צוגעהערט צו דעם אייביגען קלאַפּען פון די דאַמפּ-האַמערס. עס איז פאַרגעקומען ווי אַ געטליכע מוזיק. דאָס האָט איהם אַזוי פערכאַפט, אַז ענדליך האָט ער זיך אָפּגעזאָגט פון זיין שטעדטעל און איז אָנגעקומען אין די טאָמפּסאָן-פאַבריקען פאַר אַ קוטשער, און איצט האָט ער שוין פערדינט אַ דאָלאַר אַ טאָג. צו 19 יאָהר האָט ער בעקומען אַ העכערונג און איז שוין אָנגעשטעלט געווען אין אינזשענער-קאָרפּוס פון די פאַבריקען. דאָ האָט ער זיך אַזוי אויסגעצייכענט, אַז אין 6 יאָהר אַרום איז ער בעשטימט געוואָרען פאַר'ן אָנפיהרער פון אַ ניי-איינגעאָרדנעטער אָפּטיילונג אין דעם שטאָהל-געוועהרק. צו 27 יאָהר איז ער געוואָרען גענעראַל סופּער-אינטענדאַנט פון אַלע טאָמפּסאָן-פאַבריקען, און האָט בעקומען אַ יעהרליכע שכירות פון 50 טויזענד דאָלאַר, און אַ חוץ דעם 3 פּראָצענט טאַנטיעמע. אַנ'ענגלישער שטאָהל-טרעסט האָט איהם געוואָלט אַריבערציהען צו זיך, און האָט איהם אָנגעבאָטען אַ פיל העכערען געהאַלט, אָבער שוואַב האָט זיך דערפון אָפּגעזאָגט. ווען זיין שעף קאַרנעדושי האָט זיך וועגען דעם דערוואוסט, האָט ער געפרעגט ביי דעם יונגענמאַן די סיבה, פאַרוואָס ער האָט זיך אָפּגעזאָגט:

— וואָס ווילט איהר דען אייגענטליך ווערען?

— האָט קאַרנעדושי געפרעגט.

— אייער שותף וויל איך ווערען, מיסטער קאַרנעדושי — האָט שוואַב געענטפערט שטאָלץ און בעשיידען צוגלייך, און קאַרנעדושי האָט געשמייכעלט. און אין יאָהר 1897 איז דער 34-יאָהריגער טשאַרלז שוואַב געוואָרען פּרעזידענט פון דער קאַרנעדושי-שטאָהל-געזעלשאַפט.

אין יענער צייט האָט זיך אָנגעהויבען די מלחמה צווישען די ריזען פון דער פינאַנס-וועלט ראָקפעלער — מאָרגאַן געגען אַנדרו קאַרנעדושי. ראָקפעלער און מאָרגאַן, די „מלכים" פון פּעטראָלעאום, אייזענבאַהן און גאָלד, האָבען אויך געוואָלט פערכאַפּען די איבערמאַכט איבער שטאָהל, אָבער אין וועג איז זיי געשטאַנען דער אַמאָליגער שאָטלענדישער וועבער-לעהרלינג קאַרנעדושי, וועמענס גאָניאַלע פעהיגקייטען עס זענען נאָך פערשטאַרקט געוואָרען דורך זיינע מיטאַרבייטער — פריק, שוואַב און פיפּס. דער דיפּלאָמאַט שוואַב האָט געראָטען צו פיהרען אינטערהאַנדלונגען, אָבער דער פּערעקסנ'טער שאָטלענדער איז געווען פאַר מלחמה. די מלחמה איז געווען אַ קורצע, אָבער אַ בלוטיגע. קאַרנעדושי האָט געדראָהט זיינע געגנער מיט דער גרינדונג פון אַ נייער קאָנקורענץ-פאַבריק אין ער האָט שוין אפילו אָנגעהויבען איהר צו בויען. מאָרגאַן האָט איהם געבאָטען 250 מיליאָן דאָלאַר, ער זאָל אָפּלאָזען פון זיין פּלאַן, אָבער קאַרנעדושי האָט זיך אָפּגעזאָגט דערפון, און האָט בעקאַנט געמאַכט, אַז ער וועט בויען אַ נייע באַהן-ליניע ביז צום ברעג פון אַטלאַנטישען אָקעאַן, כדי אַזוי אַרום אונאָפּהענגיג צו זיין פון מאָרגאַנ'ס פּענסילוואַנער אייזענבאַהן. דעמאָלט האָט זיך מאָרגאַן אונטערגעגעבען און איז איינגעגאַנגען אויף קאַרנעדושי'ס בעדינגונגען. די ערשטע בעדינגונג קאַרנעדושי'ס איז געווען, אַז טשאַרלז שוואַב זאָל ווערען פּרעזידענט פון דעם ניי-געגרינדעטען שטאָל-טרעסט, „ראָקפעלער-מאָרגאַן-קאַרנעדושי".

אַזוי אַרום איז דעם 1-טען אַפּריל 1901 ענטשטאַנען די „יונייטעד סטייטס-שטאָל פּראָיינינג" מיט אַ קאַפּיטאַל פון איין מיליאַרד און 100 מיליאָן דאָלאַר. און דער הויפּט-באַלעבאָס פון אָט דער גאַנצער געוואַלטיגער אונטערנעמונג איז געוואָרען דער 39-יאָהריגער טשאַרלז שוואַב, דער אַמאָליגער פערקויפער אין גרינס-קלייט און דער שפּעטערדיגער דיליזשאַנס-קוטשער. אָבער, נישט געקוקט אויף דער הויכער שטעלונג, וואָס ער האָט דערגרייכט, האָט שוואַב נאָך אַלץ נישט געהוהט, נישט פּריוואַט און נישט געשעפטליך. ער האָט זיך אויסגעבויט אין דעם אַריסטאָקראַטישסטען קוואַרטאַל פון ניו-יאָרק אַ פּאַלאַץ פון 5 מיליאָן דאָלאַר. די ערפאָלגען פון דעם טרעסט זענען געווען אויסערגעוועהנליך גרויס און צוזאַמען מיט די ערפאָלגען, איז אויך געשטיגען די מאַכט פון זיין פּרעזידענט. דעמאָלט האָט שוואַב זיך גענומען אויף ווילדע שפּעקולאַציעס. ער האָט געגרינדעט אַ שיפבוי-טרעסט, וועלכער האָט געבראַכט קאָלאָסאַלע הזיקות. ער איז געפאָהרען קיין אייראָפּע מיט דער כוונה אַראָפּצורייסען די ר'לעטקע-באַנק אין מאָנטע-קאַרלאָ און ער האָט פערשפּילט אויסערגעוועהנליכע סומעס. פון דער היים האָט איהם מאָרגאַן פעררוואָרפען מיט טעלעגראַמען האָט געפאָדערט, ער זאָל צוריקקומען קיין אַמעריקא.

אָבער שוואַב איז געווען ווי אין פיבער, ער האָט געזוכט אפּרוּ פאַר זיינע נערווען אין דער שווייץ, און איז אַרומגעפלויגען ווי אַ בליץ אין זיין יאַכטע איבער דער לוגאַנער אָזערע. די דריי סגניאָרען פון דעם טרעסט — מאָרגאַן, ראָקפעלער, קאַרנעדושי האָבען נאָר געקוועטשט מיט די פּלייצעס, און צום סוף האָט זייער געדולד געפּלאַצט און זיי האָבען געמאַכט פאַר דעם פּרעזידענט פון דעם שטאָל-טרעסט שוואַבס קאָלעגע און מיטאַרבייטער קאָרי, געוועזענעם לויף-יונגעל.

אָבער אויף שוואַב'ן האָט דאָס נישט שטאַרק געווירקט. בעת ער האָט זיך דערוויאוסט וועגען דעם, אַז ער איז שוין נישט מעהר פּרעזידענט פון דעם טרעסט, האָט ער בעשלאָסען צו ווערען באַלעבאָס פאַר זיך: ער האָט פערקויפט זיינע גייעגפערד, האָט אויספערקויפט זיינע אַקציעס, און פאַר די סומעס וואָס ער האָט אויסגעלייזט, האָט ער זיך אין יאָהר 1903 געקויפט אין אַמעריקאַ אַ קליינעם שטאָל-געוועהרק, און ער האָט זיך איינגאַנצען אָפּגעגעבען דער אַרבייט. פון יאָהר צו יאָהר האָט זיך די אונטערנעמונג אַלץ פערגרעסערט, און קורץ פאַר דער קריג האָט דער געוועהרק אַריבערגעיאָגט אַלע אַנדערע אַמעריקאַנער שטאָל-אונטערנעמונגען.

פאַר-יאָהרען איז געשטאָרבען קאָרי, דער פּרעזידענט פון דעם טרעסט, וואו שוואַב איז געווען ערשטער פּרעזידענט. עס זענען געווען צוויי קאַנדידאַטען-גרופּעס אויף צו פערנעמען דעם דאָזיגען אָרט: איין גרופּע איז בעשטאַנען פון דעם געוו. זשבערנאַטאָר טיילאָר, פון דעם צווייטען פאָרזיצער פון טרעסט פּאָרעל, און פון דעם ריכטער מילער. די צווייטע גרופּע איז בעשטאַנען גאָר פון איין מענשען – טשאַרלז שוואַב. דעם קאַמף האָט געוואונען שוואַב, און אין 25 יאָהר אַרום נאָך זיין ערשטער פּרעזידענטשאַפט פון שטאָל טרעסט, פון דעם צווייטען גרעסטען קאָנצערן פון דער וועלט. מיט אַ קאַפּיטאַל איבער 2 מיליאַרד דאָלאַר. איצט איז דער שטאָל-קעניג געוואָרען דער שטאָל-דירעקטאָר, און ער טוט דאָס זעלביגע, וואָס ער האָט געטו'ן אַמאָל, אין 16-יאָהריגען עלטער, בעת ער איז געווען דיליזשאַנס-קוטשער: ער האַלט פעסט די לייצעס אין די הענט און קלאַפּט מיטן בייטש איבערן איינגעבויגענעם רוקען פון אַ וועלט.

ק. ב—ן.

—=:§:=—

שטיצט די פסח=אקציע פון תומכי אורחים!

צו וואס אייפערזוכט האט געבראכט א רייכע יודישע פרוי

די 24־יעהריגע פעלא זיידענפרוי פון יאסלא, וועלכע וואוינט זייט א געוויסער צייט אין לעמבערג אויף לזאווסקיך רויעצי, האט זיך אין איהר וואוינונג פערסמ׳ט.

פעלא זיידענפרוי שטאמט פון יאסלא, זי איז א קיילעכדיגע יתומה. איהרע עלטערן זענען געווען גרויסע גבירים. ווען זי איז קוים 15 יאהר אלט געווען האט זי פערלויר׳ען איהרע טאטע־מאמע. געבליבען א יורש׳טע פון א גרויסען פערמעגען האבען זיך תיכף גענומען מיט איהר פעראינטערעסירען איהרע קרובים. וועלכע האבען זיך איבער איהר געריסען. יעדער פון איהרע קרובים האט געוואלט צו זיך נעהמען די יתומה, כדי זי ביי זיך צו האלטען און דאן זי חתונה מאכען. איהר מוטערס שוועסטער האט דאס מיידעל צו זיך גענומען און בזה האופן איז זי אויך געווארען די פערוואלטערין איבער דער יתומה׳ס פערמעגען.

עס איז אבער נישט פערפלאסען א לאנגע צייט, און פעלא האט אנגעהויבען צו פיהלען און פערשטעהען, אז עס פעהלען איהר טאטע־מאמע. זי האט אנגעהויבען עלטער צו ווערען און צו פערשטעהען, אז איהר מוהמע האט זי בכלל וכלל נישט אזוי איבעריג ליב, ווי זי וויל דאס פאר איהר ווייזען נור פונקט פערקעהרט: זי האט בייזע כוונות. זי וויל ירשנען פעלאס פערמעגען.

האט פעלא אנגעהויבען זיך צו בעשטעטיגען פאמעליך זיך ארויסרייסען פון הינטער איהר מוהמעס אפוטרופסות. זי האט געוואוסט, אז זי וועט נישט פריהער קענען אוועק פון דער איצטיגער היים איהרער ביז זי וועט נישט חתונה האבען.

דערווייל האט זי זיך בעקענט מיט א געוויסען אראלף פלוימענהאפט, אנ׳אבסאלווענט פון דער האנדעלס־אקאדעמיע אין ווין פון יאסלא, א זוהן פון א דארטיגען בעל־הבית, ישער משפחה, פלוימענהאפט איז געווען זעהר אנ׳עלעגאנטער און שעהנער יונגערמאן. פעלא איז אויך שטארק בעטעמ׳ט געווען. מען האט זיך בעקענט. זי א יונג מיידעל, ער נישט א סך עלטער פון איהר, היים בלוט, און א שעהנער אויסגעשטערנטער פריהלינג נאכט, העט־העט הינטער דער שטאט מען האט זיך געשוואוירען ליבע און אלס עדות זיך גענומען די שטערען...

און אנהויב זענען איהרע קרובים געווען שטארק געגען דעם דאזיגען שידוך. אבער ווען פעלא איז געווארען מעוברת, האבען זיי קיין ברירה נישט געהאט. מען האט געשטעלט א חופה און דאס פאר פאלק האט זיך בעזעצט אין קראקא. דער יונגערמאן האט געהאט גרויס פראטעקציע. ער האט בעקומען א שטעלע אין א דארטיגער באנק. ער האט בעקומען א גרעסער געהאלט, פראצענטער פון דעם ווייבס פערמעגען האט ער אויך געהאט שעהנע. אין דעם יונגען פאר גוט געגאנגען. וואלט דאך אלעס געווען וואויל און פיין. נאר איין אומגליק: אייפערזוכט.

פעלא איז געווען שטארק אייפערזיכטיג. ביי יעדער אומבעדייטענדער סיבה האט זי שטארק חושד געווען איהר מאן. האט זי איהם געזעהן געהען אין דער געזעלשאפט פון א פרעמדער פרויען־צימער, פלעגט זיך טון חושך. עס פלעגט קומען צו סקאנדאלען, וועלכע האבען ארויסגערופען לייטישער געלעכטער. דערביי האט זי געהאט א קינד און ביי דער געבורט איז זי שווער פערקרענקט געווארען אויף היסטעריע, אזוי, אז מען האט זי געמוזט אפפיהרען אין שפיטאל.

ווען פעלא איז ארויס פון שפיטאל האט זיך ערשט אנגעהויבען א גיהנום און שטוב. בקיצור: ס׳איז אזוי ווייט געקומען, אז זי איז אוועק פון מאן. אין צווישען איז דאס קינד געשטארבען, מיטן טויט פון קינד איז זייער פאמיליען־לעבען אינגאנצען צובראכען געווארען.

פעלא איז געווען יונג און טעמפעראמענט־פול. עס האט נישט לאנג געדויערט און זי האט זיך בעקענט מיט א „בחור" פון קראקאווער התהום. זי האט איהם נישט געקענט. א נישט דערפאהרענע איז זי באלד אריינגעפאלען אין זיינע הענד, פאמעליך האט דער דאזיגער פערשוין זי אנגעהויבען אריינצושליידערן, וואס אמאל טיפער אין התהום און פעלא איז געזונקען פון מדרגה צו מדרגה ביז —

ביז ס׳האט זיך מיט איהר לעבען פעראינטערעסירט די קראקאווער זיטען־פאליציי. מורא האבענדיג פאר דער פאליציי, אז זי זאל פעלא׳ן נישט פעררעגיסטרירען אין איהרע בוכער פון די עפענטליכע פראסטיטוטקעס איז זי אנטלאפען קיין לעמבערג.

דא איז זי פעראנגאזשירט געווארען אלס טענצערקע אין „באגאטעלא". אויך דא האבען זיך באלד געפונען פינסטערע פערשוינען, וואס האבען מיט איהר בעקומען „רחמנות" און מען האט זי גענומען „טרייסטען"...

אזוי איז זי געזונקען און געזונקען ביז זי איז אריינגעפאלען אין דער נעץ פון א לעמבערגער נאר נישט בעקאנטען אלפאנס, בעקאנט אין דעם לעמבערגער „אונטערוועלט" אונטערן צונאמען „זבישקא ציגאניעוויטש". שוין זיין צונאמען בעווייזט, אז ער איז נישט קיין מפיל קינה.

„ציגאניעוויטש" איז בעקאנט אין לעמבערגער התהום, וועלכער האט מורא פאר זיין שייך, נישט איינמאל איז ער שוין געזעסען גע׳משפט פאר א[illegible] זיינע גבורות...

האט דער דאזיגער אלפאנס געפלאגט און געמוטשעט פעלין, ביי איהר צונעמען איהר לעצטע גראשען, וואס זי האט פערדינט.

איצט האט ער זי גענומען צווינגען, אז זי זאל פערפיהרען א פראצעס געגען איהר מאן און ביי איהם צוריקנעהמען איהר פערמעגען, פעלא האט דערפון נישט געוואלט הערען און געדענקען. ווייל זי האט חרטה געהאט איבער׳ן גאנצען ענין און [illegible] געוואלט נאך צוריק איהר מאן.

אבער צוליב דעם, ווייל זי האט מורא געהאט דאס „ציגאניעוויטש" וועט איהר מאן, וועלכער האט נישט געוואוסט דעם אמת, דערצעהלען, ווי ווייט זי איז געפאלען, האט זי געפרובט נעהמען זיך דאס לעבען.

פון לעבען אין סאוויעט-רוסלאנד

(ענדע פון דער 3־טע זייט).

פאר מאנאטען ארום נאט דער זוהן אפ זיין יונגע ווייבעל און נעמט איהר אוועק א טייל פון זיין „באר־לעבאט־שקים". ער אליין קערט צוריק צום טאטען און זי בלייבט ביי גארנישט. קוים האט זי זיך צוזאמען מיט׳ן מאן פריוואטע אפגעטיילט פון שווער און שוויגער, קען זי שוין ביי זיי מעהר גארנישט מאהנען.

בעראבעוען מענשען
און דערנאך זינגען זיי לידער און שפילען אויף א הארמאניקע

א באנדע רויבער האט א לענגערע צייט „געארבייט" אין די געגענדען ארום לענינגראד, און עס איז אונמעגליך געווען זיי צו כאפען.

די באנדע, וועלכע איז בעשטאנען פון פינף מענער, האט געארבייט מיט א סיסטעם. פון [illegible]ט האבען זיי געווייכט, קיינמאל נישט געפרובט צו בעראבעווען דארטען א מענשען, ווייל זיי האבען געוואוסט, אז דארטען זענען זיי מעהר אין געפאהר אריינצופאלען אין די הענד פון דער מיליץ (פאליציי), וועלכע גיט אכטונג אויף דער ארדנונג.

זייער באנדיטישע טעטיגקייט האבען די חברה לייט פערשפרייט אין די געגענדען ארום לענינגראד, דארטען פלעגען זיי אויף די פערווארפענע וועגען בעפאלען די פויערים, וועלכע זענען געפאהרען א היים צוריק פון שטאט; זיי פלעגען אויך בעפאלען פויערישע שטיבלעך אין די ארומיגע דערפער און צונעהמען דארטען אלעס, וואס זיי האבען נאר געקענט. און כדי מען זאל זיי אין קיין זאך נישט חושד זיין, האבען זיי געפונען א מיטעל ווי אזוי אפצוזונדערן פון זיך די אויפמערקזאמקייט פון די, וועלכע האבען די אויפגאבע די אויסצוראטען באנדיטיזם.

דאס מיטעל איז געווען זעהר אריגינעל.

גלייך נאכדעם ווי זיי האבען אומיצען בעראבעוועט, האבען זיי זיך נישט בעהאלטען, נאר פערקערט, פראנק און פריי, פונקט ווי זיי וואלטען אין קיין זאך נישט שולדיג געווען, זענען זיי זייער געגאנגען זייער וועג און דערביי האבען זיי געזונגען לידער אונטער די קלאנגען פון א הארמאניקע, אויף וועלכער איינער פון דער חברה געשפילט.

זינגענדיג און אונטערטאנצענדיג, האבען זיי געמאכט דעם אנשטעל, אז זיי זענען אפיסעל שיכור־לעך, אז עס איז זיי פלאט גוט אויפ׳ן הארצען פון דעם, וואס זיי האבען פערזוכט דעם טעם פון׳ם ביטערען טראפען און אז זיי זענען פון די מענשען, וועלכע האבען קיין טענות נישט צו דער וועלט.

און ווירקליך, יעדער וועט איינפאלען חושד צו זיין א מענשען אין באנדיטיזם, אין רויבעריי, ווען ער שפאנט זיך א פרעהליכער אויף די וועגען ארום לענינגראד און זינגט זיך א לידעל.

האבען טאקע די זינגענדיגע און שפילענדיגע באנדיטען א לענגערע צייט געארבייט מיט ערפאלג און עס האט זיך זיי איינגעגעבען צו בעגעהן מעהר ווי הונדערט רויבערייען.

אבער סוף כל סוף האט זיך דאך איינגעגעבען צו פאלען אויף זייער שפור, און מען האט זיי ארעסטירט.

איצט זינגען זיי שוין נישט מעהר, און דער חברה־מאן, וואס האט געשפילט אויף דער הארמאניקע, כדי אפצוציהען די אויפמערקזאמקייט פון די נעשייטע באנדיטען, זיצט א פערוארגטער מיט אנ׳אנגעבויגענעם קאפ.

חתונות אויף צופלייטען אין מאסקווע

אין דער מאסקווער צייטונג „יעטשערנאיא מאסקווא", לעזען מיר:

די לעצטע צייט האט זיך אין מאסקווע פערמעהרט די צאהל פאלשע חתונות, מיט׳ן צוועק צו קריגען א וואוינונג. מען האט אויסגעפונען, אז פיל בירגער, וועלכע פערלאזען מאסקווע, נעהמען מיט א צוויי דריי וואכען פאר זייער אוועקפאהרען אריין צו זיך אין צימער אדער אין וואוינונג, א פרעמדע פרוי, און זיי ערקלערען פאר דער הויז־פערוואלטונג, אז זי איז זייער פרוי. די הויז־פערוואלטונג בעשטעטיגט דאס רעכט פון דער פרוי אויף א טייל פון דער וואוינונג. אין א קורצער צייט ארום פאהרט דער „מאן" אוועק און די פרוי בלייבט אזוי ארום די בעלעבאסטע פון דער וואוינונג. אזוינע פאלשע חתונות זענען פשוט געווארען א מסחר אין מאסקווע.

Dr. H. WOŁKOWSKI

צעגעלניאנא 25, טעל. 26-87

ספעציעל ארצט פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען, מענער־שוועכע. אלע ארט אנאליזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראהלען.

נעמט אן פון 8–10 פריה, 12–2 נ.מ. און פון 4–8 אוו.

Dr. Z. Rakowski

ספעצ. פאר אויערען־, נאז־, האלז־ און לונגען־קראנקה.

קאנסטאנטינער 9, טעל. 27-81.

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן אין לאגעווניצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—5.

גאלדענע גליקען

(ראמאן) (14

דער דאקטאר איז אוועק, אבער איך בין עטליכע מינוט נאך געשטאנען אין קארידאר, טראכטענדיג, וואס צו טון: צי זאל איך אלץ דערצעהלען מאריס׳ן, אדער זאגען איהם פראסט, אז מילפארד איז ערנסט קראנק געווארען?

דער אינסטינקטיווער אומצוטרוי צו „מיין" געשוועסטערקינד האט גובר געווען, און איך האב בעשלאסען ביי זיך, אז די ערשטע צייט מוז איך זיין מיט איהם שטארק צוריקגעהאלטען.

לעת עתה איז דא געווען אזא לאגע, אז איך בין געווען געצוואונגען חושד צו זיין אלעמען ארום זיך.

ווען איך בין אריין אין עס־צימער, האט מיך מאריס פויל א פרעג געטון:

— נו, וואס?

— שלעכט, — האב איך טרויעריג געזאגט — מיט מילפארד׳ן האלט עס זעהר שמאל.

— וואס פעהלט איהם?

— דער דאקטאר ווייסט דערווייל אליין נישט. ווייזט אויס אבער, אז ער וועט מוזען אפליגען אין בעט א פאר וואכען. איך האב געהייסען שיקען צו איהם א ווערכנערין.

מאריס האט א גענע׳ץ געטון.

— יא, א מיאוס׳ע געשיכטע.

— ס׳וועט מיר אויסקומען צו נעהמען עמיצען אויף זיין ארט! האב איך זיך טרוקען אפגערופען.

איך האב נאטאנ׳ען פון איין מאל זעהן גענוג גוט געקאנט, כדי נישט אויסצוווייזען זיך פאר מאריס אלס א צו ווייכער מענש.

— טאקי! — האט מאריס געזאגט — אויב איהר ווילט, קאן איך אייך בעגלייטען צו סיגרעוו׳ס קאנטאר. איך פאהר אויף דער האנאווער־גאס, און איך וועל אייך צופיהרען ביז צו דער קאנטאר. סיגרעוו האט שטענדיג געהאט זעהר א גרויסען און גוטען אויסוואהל פון דינערשאפט.

דער פארשלאג זיינער איז פאר מיר געווען אנגענעהמבאר. הגם איך האב געטיילט נאטאנס אומצוטרוי צו זיין שוועסטערקינד, האב איך אבער נישט געהאט בדעה מיט איהם צו קריגען זיך, אויף דעם דאזיגען פערגעניגען האב איך זיך געקאנט דערלויבען ערשט נאך די דריי וואכען פון מיין שווערען נסיון.

— גוט! — האב איך געענטפערט — אין צוויי מינוט ארום וועל איך זיין פריי. איך מוז נאך ארויפגעהן אויבען, און נעהמען אייניגע פאפירען.

— מילא, געהט! — האט ער פויל א זאג געטון — פערהאלט זיך אבער נישט לאנג.

איך בין ארויף אין ארבייטס־קאבינעט.

געפיהלט האב איך זיך זעהר שלעכט.

כ׳האב דאך עפיס געהאט צו טון נישט מיט אנ׳אפענעם שונא, וואס שטעהט מיר פנים אל פנים, נאר עפיס א סודות׳פולע געמיינע קראפט האט געלויערט אויף מיין יעדען שריט און טריט, און איך האב נישט געוואוסט פונוואנען דער טויט־קלאפ קאן אנקומען.

די נערוועז מיינע זענען געווען אנגעשטרענגט, אין איך האב איצט פערשטאנען, פארוואס נאטאן האט נישט אויסגעהאלטען און איז אנטלאפען.

איך האב געשאלטען דעם מאמענט, ווען איך האב געשלאסען דעם אפמאך, און נישט געטויער פונאנדערגעפרעגט נאטאנען וועגען דעם גאנצען ענין.

איבעריגענס — האב איך זיך געטרייסט — וואלט ער מיר דאך נישט געענטפערט.

ער האט דאך בלי ספק געוואלט, אז מען זאל מיך דער׳הרג׳ענען אנשטאט איהם, ווארום נאר אויף אזא אופן וואלט ער זיך געקאנט בעפרייען פון דער אייביגער סכנה

הייסט עס, אז ווען ער וואלט מיר עפיס יא געזאגט, וואלט ער געזאגט ליגען.

אפצוטרעטען, צוריקצוציהען זיך איז געווען שפעט.

כדי דאס צו טון, וואלט מען קודם כל געדארפט ברעכען דאס געגעבענע ווארט, (און מיין עהרענ־ווארט איז ביי מיר שטענדיג געווען א הייליגקייט). און, צווייטענס, אפען פאר זיך צו אנערקענען אלס פחדן.

צו שטארבען האב איך נישט געהאט קיין חשק, אבער צו לעבען מיט א שטענדיגען שאנד־פלעק אויפ׳ן געוויסען האב איך נאך ווייניגער חשק געהאט.

חוץ מזה איז געווען — מאריס!

ס׳ארא שייכות זי האט געהאט מיט דעם דאזיגען גאנצען ענין האב איך קלאהר נישט געוואוסט, נאר פיהלען האב איך געפיהלט, אז זי איז דורך א מיספערשטענדניש אריינגעפאלען צו דער דאזיגער מערדער־קאמפאניע, און מיין חוב איז זי צו בעפרייען.

דאס איז, פערשטעהט זיך, געווען נאריש; איך האב עס גוט פערשטאנען, נאר אומבעמערקט פאר מיר האט מאריא אנגעהויבען צו פערנעהמען מעהר ארט, ווי דאס האט געקאנט דערלאזען דער פשוט׳ער שכל.

אין קאבינעט האב איך גענומען נאטאנס ביכעל.

איך האב דאך געהאט צוגעזאגט צו זיין אויף אלע אפגערעדטע צוזאמענטרעפענישען מיט זיינע אינטערעסאנטען, און איך האב געוואלט זעהן ס׳ארא פראגראם עס איז ביי איהם בעשטימט אויפ׳ן היינטיגען טאג.

אונטערן היינטיגען דאטום זענען געווען פערנאטירט א גאנג צו א שניידער וועגען מעסטען א קאסטיום און א פערוואלטונגס־זיצונג פון א לאנדאנער טראנספארט־געזעלשאפט.

עס וואלט אוודאי גארנישט געשעהן, ווען איך געה נישט אין די דאזיגע ערטער, אבער איך האב בעשלאסען צו ערליך אויסצופיהרען אלע התחייבות׳ן.

א חוץ דעם האבען מיר בכלל אנגעהויבען צו אינטערעסירען די פריוואט־ענינ׳ים פון נאטאנען.

ווען איך בין אראפ אונטען, האט שוין מאריס אויף מיר געווארט אין קארידאר.

עס האט זיך מיר ווידער אויסגעוויזען, אז ער איז עפיס שטארק אויפגעלעגט, און אז ער פיהלט זיך, ווי א זיגער, נאר איך האב בעשלאסען, אז דאס ווייזט זיך מיר באר אזוי אויס אין דער צוהיצטער פאנטאזיע.

אין דעם מצב, וואס איך בין געווען האט זיך מיר אלץ געקאנט אויסווייזען פערדעכטיג.

(פארטזעצונג קומט.)

טעלעגראמען.

שווערע אויטאבוס-קאטאסטראפע

20 פערזאן שווער פערוואונדעט

בערלין, 10 (א.וו.) פון היינסבערג מעלדעט מען, אז דארט איז פארגעקומען א שרעקליכע אויטאבוס קאטאסטראפע. א פול-געפאקטער אויטאבוס איז ארויסגעפאלען אויף א בוים. פון 30 פערזאן, וועלכע האבען זיך געפונען אין אויטאבוס זענען 20 שווער-פערוואונדעט געווארען. 7 פערזאן קעמפען מיטן טויט.

דעפ. ביטנער אנט-לאפען פון פוילען

ווארשא, 10 (טעל.) די מאסקווער „פראוו-דא" מעלדעט, אז דעפ. ביטנער, וועלכען דער סיים האט ארויסגעגעבען דעם געריכט האט פער-לאזען די גרעניצען פון פוילען.

פערשווערונג געגען אלבאנישען קעניג

וויען, 10 (א. וו.) די זשאנדארמעריע אין סקיטארי האט ענטדעקט א פערשווערונג געגען אחמעד זאגו. אין צוזאמענהאנג דערמיט זענען אין סקוטארי ארעסטירט געווארען עטליכע אפיצירען.

סקאנדאל אויף א פרעמיערע

די אנהענגער און געגנער פון א פיעסע שלאגען זיך מכות רצה

בערלין, 10 (ספעצ. טעל.) אין שטאטישען טעאטער אין קעלן איז נעכטען געשפילט געווארען די פרעמיערע פון וואלטער אילגער פיעסע „די לאמטערן".

דאס שטיק, וועלכעס האט קאמוניסטישע טענ-דענצען האט צווישען פובליקום ארויסגערופען שא-פע דעמאנסטראציעס.

ס'איז געקומען צו א געשלעג צווישען די אנ-הענגער און געגנער פון דער פיעסע, די פארשטע-לונג איז נישט פערענדיגט געווארען.

שווערע גאז-קאטאסטראפע אין בויטען

3 מענשען פע-גיפטעט

בויטען, 10 (ספ. טעל.) 2 ארבייטער קאנדשאר און זירקע זענען, בעת דעם פעריכטען א גאז-רעזערוואר, פערגיפטעט געווארען מיט גאז. ס'איז באלד אונטערגענומען געווארען א רעט-טונגס-אקציע, אבער קיין איינעם פון די ארבייטער איז נישט געלונגען אפצוראטעווען.

בעת דער רעטונגס-אקציע איז אויך שווער פערגיפטעט געווארען דער לייטער פון דער גא-זאווניע.

ציהונג פון דער 18-טער מלוכה-לאטעריע

5-טער קלאס — 26-טער טאג

זל. 3,000 — 8451 100007 131543.

זל. 2.000 — 23289 143613.

זל. 1.000 — 2917 13792 22887 53192 71649.

זל. 600 — 238 7328 18929 28809 29091 3664 48773 53483 57607 73446 79707 80339 81322 83644 87220 102241 115091 124265 128505 131160 146965 143338 144811 161374.

Dr.

Rachela Lewi

פאנסקא 24, טעל. 42-72

צוריקגעקעהרט

אויפנאמע-שעה'ן פון האלב 3 ביז 4 נאכמיטאג

הכסף יענה את הכל

— צו דער —

לאסען 5-טער קלאס

פון דער איבערגעבליבענער קליינער צאהל זענען נאך צו בעקומען

איילט אלזא צו קויפען ביי אונז א לאס!

די ציהונג דויערט ביז'ן 16 אפריל. — קאלאסאלע שאנסען צום געווינען

די אלגעמיינע סומע פון געווינסען 23.048.000

יעדער 2-טער לאס געווינט! | בירגער! די צייט איז קורץ! דאס גליק רופט אייך אליין! | יעדער 2-טער לאס געווינט!

די גליקליכסטע קאלעקטור

E. LICHTENSTEIN

Łódź, Piotrkowska 72

צענטראלע פון דער קאלעקטור ווארשא, מארשאלקאווסקא 146.

קאנטא פ. ק. א. 64.209 | די פירמע עקזיסטירט פון 1835. | קאנטא פ. ק. א. 64.209

געפעלינגע פראווינץ-בעשטעלונגען ערלעדיגען מיר מיט דער אנדערער פאסט נאכ'ן פריהערדיגען איינצאהלען אויף אונזער קאנטא פ. ק. א.

טאבעלקעס פון די ציהונגען קען מען נאכזעהן ביי אונז אומזיסט. מיר צאהלען אויס געווינסטען. קרן'ס טוישען מיר אויס אויף נייע לאסען. :—: גלייכצייטיג בעקומט מען שוין ביי אונז לאסען צו דער 1-טער קלאס פון דער 19-טער מלוכה-לאטעריע. אונזערע געעהרטע ביז-איצטיגע שפילער, וועלכע ווינשען זיך צו האבען ביי דער 19-טער מלוכה-לאטעריע די זעלבע נומערן לאסען, וואס ביי דער 18-טער לאטעריע, ווערען גע-בעטען וואס פריהער זיך צו מעלדען אדער צושיקען אונז זייערע ווערטע בעשטעלונגען.

Do rejestru spółdzielni Sądu Okręgowego w Łodzi Nr. 364 wciągnięto dnia 28 marca 1929 roku przy firmie **„Pierwsza Spółdzielnia Mieszkaniowa Łódzkich Krawców Chałupników** z odpowiedz. udziałami następujący wpis: „Pierwsza Spółdzielnia Mieszkaniowa Łódzkich Krawców Chałupników z odpowiedzialnością udziałami". Siezibą spółdzielni jest m. Łódź, ul. 1 maja Nr. 2. Członkowie odpowiadają za zobowiązania spółdzielni do wysokości zadeklarowanych udziałów. Terenem działania spółdzielni jest Województwo Łódzkie. Celem spółdzielni jest budowa domów mieszkalnych dla członków oraz dostarczanie członkom zdrowych i tanich mieszkań i wyrabianie zmysłu oszczędności wśrud członków. Udział członka wynosi złotych 450, płatnych w 12 ratach miesięcznych bezpośrednio po sobie następujących. Zarząd stanowią Moszek Radoszycki, Szyja Lewkowicz, Ber Ickowicz, Józef Fajtlowicz, Moszek Tenenbaum, zastępcami ich są: Natan Goldberg i Wigdorowicz. Czas trwania spółdzielni nieograniczony; wszelkie ogłoszenia spółdzielni winny być umieszczane w azasopiśmie „Najer Volksblatt" w Łodzi, zarząd składa się z 5 członków i 2 zastępców; weksle pełnomocnictwa, umowy, akty kupna i sprzedaży, wszelkiego rodzaju zobowiązania pieniężne oraz czeki i asygnaty podpisują dwaj członkowie, zaś korespondencję w imieniu spółdzielni podpisuje jeden z czlonóów zarządu; rok obrachunkowy zgodny z kalendarzowym; likwydacja zgodnie z ustawą o spółdzielniach.

א לערן-יונגעל

פון אנשטענדיגע עלטערן געגען באלדיגע צאהלונג קען זיך זאפארט מעלדען אין גאלאנטעריע-געשעפט

E. Birnbaum,

Cegielniana 45

Dr. med.

W. EYCHNER

גינעקאלאג-אקושער

זגערזשער 11.

טעל 34-72

נעמט אן פון 6—8 אווענד

Dr. ADAM

GROSGLIK

Al Kościuszki 27

tel. 51-78,

הויט- און ווענערישע קראנקהייטען רענטגען און ליכטהיילאינסט. נעמט אן פון 4—7 אין אווענד.

Dr. med. I. WAJNBERG

CEGIELNIANA 47, tel. 76-62

וועגערישע קראנקהייטען. ספעציעל פאר לעבער-און מאגען-קראנקהייטען. בעשטראהלונגען און קוואצליכט. ...ערטוגע פון 5—8 נאכמיטאג

כ'קויף — און צאהל —

די בעסטע פרייזען פאר גאלד, זילבער, ברי-ליאנטען, דימאנטען, פערל און לאמבארד-קוויטעס.

קאפעלוש

פלאץ-וואלנאשצי 10

הייראטס-שגעל-פערמיטלונג

פון ווארשא נעהמט אן ביז'ן 14-טען ד. ח. אין לאדז 6 שרפיען (בענעדיקטא) 10 וואהנ. 17, טעלעפאן 73,43. צענטראלע: ווארשא, טלא-מאצקא 2 וו. 17, טעל. 302-49. פאסט-קעסטעל 574. אבטיילונג: ווילנא, סאדאווא 7 צימער 18, טעל. 676.

ווערקשטעל

פון לייסטען און ראהמען צו בילדער

J. KRĘŻLEWSKI i Z. ZAGAŃCZYK

Łódź, Gdańska 105.

טעכנ. שלאסעריי און שווייסעריי

J. REDER

ŁÓDŹ, Konstantynowska 11

(Róg Zachodniej)

כ'נעהם אן אלערלעי שלאסעריי-ארבייטען צו בילינע פרייזען און פינקטליכע אויספיהרונג.

פריוואט-וואוינונג: גדאנסקא 20.

LEKARZ DENTYSTA צאהן-ארצט

St. GELBERG

זאכארניא 15, טעל. 51-06.

היילט גאנץ פערנאכלעסיגטע ציינער און מויל-קראנקהייטען, צאהן-ציהונג אהן שמערצען, היילט מיט ליכט-בעשטראהלונג, ספעציעלער לאבאראטאריום פון קינסטליכע ציין.

נעהמט אן פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען

און ערצטליך-דענטיסטישער קאבינעט

זגיערסקא 17 טעל. 16-33.

ד"ר ראפאפארט נאז, האלז, אויערן קר.	10—11 3—5 6—7
ד"ר ראזענבלום הויט און געשלעכטס קר.	10—11 1—3
ד"ר גאלדשטיין אינערליכע-קינדער-קראנקהייטען פעלשעק	1—2 7—8
ד"ר יאסטמאן נערווען קראנקהייטען	2—22
ד"ר ראזענבוים קינדער-קראנקהייטען	10-12 4-5
ד"ר פאפיערני פרויען און קינדער-הילף	6-5 1-11½
ד"ר קאנטאר כירורגישע-קראנקהייטען	4-5 1—2
ד"ר ווייסבערג אויג. האלז לאנגען-קר.	10—1, 6—7
ד"ר פעפעל רענטגען	12—10 4—6
א. גראזענשיק צאהן-ארצט	5—7
נ. ראזום צאהן-ארצט	3—2

צאהן-באהאנדלונג, פלאמבירונגען, קראנען, בריקען א. א. וו. ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען

א רענטגען-אינסטיטוט

היילונג פון הויט קראנקהייטען פון קאפ (פארך) מיט רענטגען-בעשטראהלונגען, פאר בעשטראהלונג פון ... די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.

חיזוק אין דער שטאט.

ערצט.-קאסמעטיש. קאבינעט

מארקוס ... פון 5—7

טליתים-פאבריק

אויסארבייטונג פון וואלענע, האלב-וואלענע, זיידענע טליתים כמו טערקישע, קאלאמעיער, ווי אויך טליתים-קטנים, הורט און דעטייל מיט אויספערטיגונג, אויך גארטלען, שפאניעס און ציצית צו בעקומען ביליגער ווי איבעראל, ביי

א. ח. ציטרינאווסקי, קאמיענא 1,

אין 2, טויער, פארטער. קומט איבערצייגט אייך!

בעמערקונג: ס'ווערען אויך אנגענומען אלטע טליתים צום וואשען.

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאקטוירים-ספעציאליסטען

זאוואדזקא 1.

פאר הויט וועגערישע הוים-קראנקהייט. פון מענער-שוועכע מיט ... פון ... אויך ... מיט ... פון אורא-לאגישע און נערווען-קראנקהייטען.

קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער היילקאבינעט קאסמעטיק.

—— שעה'ן פון 8 פריה ביז 9 אווענד. —— פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ. בעזונדער ... פאר קינדער און פרויען ... פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג. — בעזונדערע ווארטע-צימער פאר פרויען. —

וויזיט 3 זל.

לעטשניצע פון דאקטוירים ספעציאליסטען

און דענטיסטישער קאבינעט.

גושצינסקער 11, טעלעפאן 37-63

אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד"ר איפיך נאז, האלז, אויערן קר.	4½—3½
ד"ר פערשנער קינדער-קראנקהייט.	4½-5 11-9
ד"ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	5—12
ד"ר לובינסקי הויט און געשלעכטס-קר.	1½—12½
ד"ר שפיגעלבלאט נערווען און געמיטס קר.	2—1
ד"ר גאלדבלאט אויגען-קראנקהייט.	1½—12½
ד"ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	3—2
ד"ר בערנשטיין פרויען און געבורטס-הילף	4—3

... די לעטשניצע איז געעפענט ...

אימפונגען געגען שקארלאטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געווארען

א רענטגען-אינסטיטוט.

ד"ר לאזשינסקי ספעציאליסט ...

צאהן-ארצט 1—10 5—6

קינסטליכע ציינער, קראנען, פלאמבען א. ט. וו.

די לעטשניצע איז אויך אפען זונטאג.

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל. פאר'ן איינהאלט און טערמינען די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך די אדמיניסטראציע איז אפען ביז ... אין ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר'ן טעקסט — 18 גר. פריוואט און ערב יו"ט — 24 גר. אין דער ווייט 8 ... אין טעקסט — 40 ... 60 ... 4 ... נאכ'ן טעקסט — 12 ... 18 ... 8 ... פאר א מילימעטער-שורה ... דער שטעט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufmann.

Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.